

**Ομάδα Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη &
Ομάδα Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας
Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη**

Επείγον – Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Email: mathiatis.hep@gmail.com

19 Αυγούστου 2024

Προς:

- Αναπληρώτρια Διευθύντρια Τμήματος Περιβάλλοντος
director@environment.moa.gov.cy / estylianopoulou@environment.moa.gov.cy

Κοινοποίηση:

- Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος
ep.perivallontos@parliament.cy
- Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας
cao@audit.gov.cy
- Επίτροπο Περιβάλλοντος της Δημοκρατίας
info@ec.gov.cy
- Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως
centraltph@tph.moi.gov.cy / director@tph.moi.gov.cy
- Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων
antiquitiesdept@da.culture.gov.cy
- Διευθυντή Τμήματος Δασών
director@fd.moa.gov.cy
- Αναπληρωτή Διευθυντή Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων
director@wdd.moa.gov.cy
- Προϊστάμενο Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας
wildlife.thira@cytanet.com.cy / director.thira@cytanet.com.cy
- Προϊστάμενη Κλάδου Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Τμήματος Περιβάλλοντος
iconstantinou@environment.moa.gov.cy
- Προϊστάμενη Κλάδου Προστασίας Φύσης και Βιοποικιλότητας Τμήματος Περιβάλλοντος
dzavrou@environment.moa.gov.cy
- Μέλη Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
eia@environment.moa.gov.cy
- Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Μαθιάτη
koinotiko.simvouliao.mathiati@cytanet.com.cy
- Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Λυθροδόνα
info@lythrodontas.org
- Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αναλιόντα – Καταλιόντα
analiontas1@gmail.com
- Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίας Βαρβάρας
ayiavarvaranic@cytanet.com.cy
- Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Σιάς
info@sia.org.cy

Θέμα:

Δημόσια διαβούλευση για την επικαιροποιημένη Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον για την κατασκευή και λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου, με δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας 180 MW και δυνατότητα αποθήκευσης ενέργειας 40 MW / 80 MWh, ιδιοκτησία της εταιρείας *Cyrus Solar Thermal Ltd*, στις κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη της επαρχίας Λευκωσίας

Απόψεις και παραστάσεις Ομάδας Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη & Ομάδας Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, επιθυμούμε να σημειώσουμε τα ακόλουθα:

1. Γενικές πληροφορίες για το προτεινόμενο έργο

Το προτεινόμενο έργο αφορά την κατασκευή και λειτουργία μεγάλης κλίμακας φωτοβολταϊκού πάρκου, με δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας 180 MW και δυνατότητα αποθήκευσης ενέργειας 40 MW / 80 MWh, στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη, στην επαρχία Λευκωσίας. Ειδικότερα, το προτεινόμενο έργο χωροθετείται μεταξύ των τοποθεσιών *Αμμωτή, Αμμωτάδες, Μερσινούδια, Kara Suleyman, Κόνιδες, Τσιακκίληνα, Catal Tere, Κούρβελλος* και *Enli Tere*. Η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου περιλαμβάνει 22 τεμάχια, εκ των οποίων τα 13 αποτελούν κρατική χαλίτικη γη και τα 9 αποτελούν ιδιωτικά τεμάχια γης. **Για εύκολη αναφορά, επισυνάπτεται πίνακας με τα ακριβή χωροταξικά, πολεοδομικά και ιδιοκτησιακά δεδομένα του προτεινόμενου έργου, όπως αυτά παρατίθενται στη Γεωπύλη Inspire του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, του Υπουργείου Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας (βλ. σελ. 25-27).** Το συνολικό εμβαδό των 22 τεμαχίων χωροθέτησης ανέρχεται περίπου σε 3,372,941 τετραγωνικά μέτρα (τ.μ.), δηλαδή 3.37 τετραγωνικά χιλιόμετρα (τ.χλμ.). Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια σχεδιάζεται να καλύψουν το 73% της συνολικής έκτασης των τεμαχίων χωροθέτησης, το οποίο αντιστοιχεί περίπου με 2,462,247 τ.μ., δηλαδή 2.46 τ.χλμ. ^[1].

2. Δημόσια διαβούλευση για τη Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ)

Στα πλαίσια της υποβολής αίτησης χορήγησης πολεοδομικής άδειας για το προτεινόμενο έργο υποβλήθηκε ΜΕΕΠ τον Αύγουστο 2023 και επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ τον Ιούνιο 2024 ^[2]. Η περίοδος εκπόνησης της ΜΕΕΠ ανέρχεται σε 16 μήνες, από τον Φεβρουάριο 2022 μέχρι τον Ιούνιο 2023 (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 35). Για τους σκοπούς της ΜΕΕΠ, ως Άμεση Περιοχή Μελέτης (ΑΠΜ) ορίζεται η περιοχή εντός των ορίων των 22 τεμαχίων χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, ενώ ως Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης (ΕΠΜ) ορίζεται η περιοχή σε ακτίνα εντός 1 χιλιομέτρου (χλμ.) από τα όρια της ΑΠΜ (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 15, 52, 59). Η ΜΕΕΠ για το προτεινόμενο έργο αναρτήθηκε στο Αρχείο Έργων του Τμήματος Περιβάλλοντος στις 05.10.2023 και βρισκόταν σε δημόσια διαβούλευση μέχρι τις 03.11.2023, με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 27 («*Δημοσίευση γνωστοποίησης για την ετοιμασία Μελέτης και την υποβολή παραστάσεων*») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023. Σε αυτά τα πλαίσια, η **Ομάδα Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη – Ομάδα Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη υπέβαλε τις απόψεις και παραστάσεις της στις 02.11.2023. Για εύκολη αναφορά, επισυνάπτεται η σχετική επιστολή.**

Ακολούθως, ο σχεδιασμός του προτεινόμενου έργου τροποποιήθηκε, μετά από την απόφαση του Κύριου του Έργου να εναρμονίσει τη χωροταξική διάταξη του προτεινόμενου έργου, έτσι ώστε να λαμβάνει υπόψη την παρακείμενη προστατευόμενη περιοχή του Δικτύου Natura 2000, τις κλίσεις του εδάφους και τις κοίτες

^[1] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχείο Έργων – Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον > Πληροφορίες Έργου – Αριθμός Έργου: 2023-135-1. Αριθμός Φακέλου: ΛΕΥ/01418/2021. Περιγραφή: ΜΕΕΠ για την ανέγερση φωτοβολταϊκού πάρκου ισχύος 180 MW και μονάδων αποθήκευσης ενέργειας ισχύος 40 MW, ιδιοκτησία της εταιρείας CYRUS SOLAR THERMAL LTD στις κοινότητες Καταλιόντα, Λυθροδόνα και Μαθιάτη της επαρχίας Λευκωσίας. Είδος: Μελέτη Επιπτώσεων. Κατηγορία: Έργο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Επαρχία: Λευκωσία. Περιοχή: Καταλιόντας. Αρμόδια Αρχή: Διευθυντής Τμ. Πολεοδομίας και Οικήσεως. Ημερομηνία Επιστολής: 18.11.2021. Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Ανοικτό Για Διαβούλευση Μέχρι τις 03.11.2023. [Πρόσβαση](#).

^[2] Νικολαΐδης & Συνεργάτες – Πολιτικοί Μηχανικοί & Μηχανικοί Περιβάλλοντος. 2023. Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον για την Κατασκευή και Λειτουργία Μονάδων Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας με Φωτοβολταϊκά Συστήματα Ισχύος Μέχρι 180 MW με Αποθήκευση Ενέργειας 40 MW / 80 MWh στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη. Τελική Έκθεση, Αύγουστος 2023, Λευκωσία, σελ. 252. [Πρόσβαση](#).

των υδατορεμάτων που διέρχονται / εφάπτονται με τα τεμάχια του προτεινόμενου έργου (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 15, 21, 66, 168). Η συνολική περίοδος εκπόνησης της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ ανέρχεται σε 24 μήνες, από τον Φεβρουάριο 2022 μέχρι τον Ιούνιο 2024 (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 39). **Η επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ για το προτεινόμενο έργο αναρτήθηκε στο Αρχείο Έργων του Τμήματος Περιβάλλοντος στις 25.07.2024 και βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση μέχρι τις 24.08.2024**, με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 27 («*Δημοσίευση γνωστοποίησης για την ετοιμασία Μελέτης και την υποβολή παραστάσεων*») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023. Σε αυτά τα πλαίσια, σας διαβιβάζουμε τις επικαιροποιημένες απόψεις και παραστάσεις της Ομάδας Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη – Ομάδας Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη.

3. Δέουσα Εκτίμηση (Appropriate Assessment) των επιπτώσεων του προτεινόμενου έργου στους στόχους διατήρησης και στην ακεραιότητα προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 – Ανάγκη εκπόνησης και υποβολής Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ)

Λυπούμαστε να παρατηρήσουμε ότι δεν εκπονήθηκε και δεν υποβλήθηκε ΜΕΟΑ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μέτρα (μ.) από την περιοχή του Δικτύου Natura 2000 Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και συγκεκριμένα από την «περιοχή δορυφόρο» (“*satellite area*”), η οποία περιλαμβάνει μικρό τμήμα του Ποταμού Γιαλιά, που εκτείνεται στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Κοτσιάτη, Αγίας Βαρβάρας και Μαθιάτη της επαρχίας Λευκωσίας [3]. Σημειώνεται ότι το συγκεκριμένο τμήμα του Ποταμού Γιαλιά, μήκους περίπου 3 χλμ., έχει πλέον επεκταθεί και περιλαμβάνει πολύ μεγαλύτερο τμήμα του ποτάμιου οικοσυστήματος, μήκους περίπου 22.3 χλμ. Η επεκταθείσα περιοχή εντάχθηκε στον Κατάλογο Περιοχών Περιβαλλοντικής Σημασίας της Κυπριακής Δημοκρατίας τον Νοέμβριο 2021 [4]. Ακολούθως, η Κυπριακή Δημοκρατία υπέβαλε επίσημη πρόταση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για ένταξη της εν λόγω περιοχής στο Δίκτυο Natura 2000 και κήρυξη της σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007) [5]. Ως εκ τούτου, το προτεινόμενο έργο γειτνιάζει με την ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007).

[3] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχική > Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητας > Δίκτυο Natura 2000 > Τόποι Κοινοτικής Σημασίας / Ειδικές Ζώνες Διατήρησης & Ζώνες Ειδικής Προστασίας > Πληροφορίες για Τόπους Κοινοτικής Σημασίας / Ειδικές Ζώνες Διατήρησης & Ζώνες Ειδικής Προστασίας > Αύξων Αριθμός: 2 – Περιοχή Δικτύου Natura 2000: ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (SAC Alykos Potamos – Agios Sozomenos) – Κωδικός: CY2000002. [Πρόσβαση](#).

[4] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχική > Ενημέρωση > Ανακοινώσεις > Αρχείο Ανακοινώσεων > 12.11.2021 – Ενστάσεις Natura 2000 «Ποταμός Γιαλιάς – CY2000007» και «Μεταλλείο Καλαθασού – CY5000003». [Πρόσβαση](#).

Έγγραφο Α2 – Χάρτης Οριοθέτησης προτεινόμενου Τόπου Κοινοτικής Σημασίας Ποταμός Γιαλιάς. [Πρόσβαση](#).

Έγγραφο Α3 – Κατάλογος Κριτηρίων που προκύπτουν από την εφαρμογή του Άρθρου 12 του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και Άγριας Ζωής Νόμου [Ν. 153(Ι)/2003], για τη συμπερίληψη της περιοχής «Ποταμός Γιαλιάς – CY2000007» στον Κατάλογο Περιοχών Περιβαλλοντικής Σημασίας. [Πρόσβαση](#).

Έγγραφο Α4 – Χάρτης Οικοτόπων της προτεινόμενης περιοχής Natura 2000 «Ποταμός Γιαλιάς – CY2000007». [Πρόσβαση](#).

Κανονιστική Διοικητική Πράξη (ΚΔΠ) 453/2021, Γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 11 δυνάμει του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου. Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, Παράρτημα ΙΙΙ, Μέρος (1), Αριθμός 5626, Ημερομηνία 11.11.2021, σελ. 3473. [Πρόσβαση](#).

Κανονιστική Διοικητική Πράξη (ΚΔΠ) 65/2022, Γνωστοποίηση δυνάμει του άρθρου 11 του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου, Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, Παράρτημα ΙΙΙ, Μέρος (1), Αριθμός 5667, Ημερομηνία 11.02.2022, σελ. 757. [Πρόσβαση](#).

[5] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχική > Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητας > Δίκτυο Natura 2000 > Τόποι Κοινοτικής Σημασίας / Ειδικές Ζώνες Διατήρησης & Ζώνες Ειδικής Προστασίας > Πληροφορίες για Τόπους Κοινοτικής Σημασίας / Ειδικές Ζώνες Διατήρησης & Ζώνες Ειδικής Προστασίας > Αύξων Αριθμός: 7 – Περιοχή Δικτύου Natura 2000: ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (SCI Potamos Gialias) – Κωδικός: CY2000007. [Πρόσβαση](#).

Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Δασών. Τοπογραφικός Χάρτης της Προτεινόμενης Περιοχής Προστασίας «Ποταμός Γιαλιάς – CY2000007». Φύλλο / Σχέδιο:

Τονίζεται ότι, σύμφωνα με τον Όρο 1.11.1 της Γνωμάτευσης που εκδόθηκε με βάση το άρθρο 17 («Διαδικασία εξέτασης μελέτης»), εδάφιο (6), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια ή/και Προγράμματα Νόμου του 2005 έως 2018, για τη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) σχετικά με την χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής (σελ. 27), αποκλείονται οι περιοχές ΤΚΣ και ΕΖΔ, καθώς και οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του Δικτύου Natura 2000, από την εγκατάσταση έργων ΑΠΕ. Επιπρόσθετα, για φωτοβολταϊκές και ηλιοθερμικές εγκαταστάσεις σε απόσταση από 0 μ. μέχρι 500 μ. από ΤΚΣ / ΕΖΔ και ΖΕΠ, απαιτείται η υποβολή ΜΕΟΑ, ενώ από 500 μ. μέχρι 1,000 μ. από ΤΚΣ / ΕΖΔ και ΖΕΠ απαιτείται διαδικασία προελέγχου (screening) για να διαπιστωθεί εάν χρειάζεται η υποβολή ΜΕΟΑ [6].

Τονίζεται ότι στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται αρκετές, λανθασμένες και αντιφατικές αναφορές. Ενδεικτικά, παραθέτουμε τα ακόλουθα σχετικά αποσπάσματα από την επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ:

- «Τα σχέδια του προτεινόμενου έργου έχουν τροποποιηθεί, μετά από την απόφαση του Εργοδότη να εναρμονίσει τη χωροδιάταξη, έτσι ώστε να λαμβάνει υπόψη την προτεινόμενη περιοχή Natura του Ποταμού Γιαλιά» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 15, 66).
- «Να σημειωθεί ότι, ο σχεδιασμός του προτεινόμενου έργου έχει τροποποιηθεί μετά από την απόφαση του Εργοδότη να εναρμονίσει τη χωροδιάταξη έτσι ώστε να λαμβάνει υπόψη την προτεινόμενη περιοχή Natura του Ποταμού Γιαλιά. Οι εγκαταστάσεις του προτεινόμενου έργου έχουν απόσταση “buffer zone” πλάτους τουλάχιστον 500 μέτρα από τα όρια της προτεινόμενης περιοχής Natura Ποταμού Γιαλιά» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 21, 168).
- «Η ΑΠΜ δεν περιλαμβάνεται σε περιοχή ειδικής προστασίας, αλλά ούτε και σε κάποια από τις περιοχές του προγράμματος LIFE, ή σε περιοχές που έχουν προταθεί για να συμπεριληφθούν σε αυτό» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 158).
- «Σύμφωνα με τα παραπάνω πλαίσια / συνθήκες για την προστασία του περιβάλλοντος στην Κύπρο, διαπιστώνεται ότι η ΑΠΜ δεν εμπίπτει σε κανένα ιδιαίτερο καθεστώς προστασίας. [...] Συστήνεται η εκπόνηση ΜΕΟΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του περί της Προστασίας της Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου 153(Ι)/2003, καθώς το νότιο μέρος της προτεινόμενης ανάπτυξης γειτνιάζει με την προτεινόμενη περιοχή Ποταμός Γιαλιάς του Δικτύου Natura 2000» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 163).
- «Σε απόσταση περίπου 950 μ. ανατολικά από την ΑΠΜ εντοπίζεται ο ΤΚΣ του Αλυκού Ποταμού. Ο ΤΚΣ φέρει το όνομα Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εντάσσεται στο Δίκτυο Natura 2000, όπως φαίνεται στον Χάρτη 10-19 και Χάρτη 10-20» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 163-164).
- «Χερσαία βιοποικιλότητα που αφορά προστατευόμενες και χαρακτηρισμένες περιοχές, όπως η περιοχή του Ποταμού Γιαλιά. Να σημειωθεί ότι η περιοχή των έργων και η γειτονική προτεινόμενη ΖΕΠ δεν αποτελούν διάδρομο – πέρασμα διέλευσης αποδημητικών άγριων πτηνών, σύμφωνα με τους διαδρόμους και περάσματα που καθορίστηκαν από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 219).
- «Πριν την έκδοση των αδειών και την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών να εκπονηθεί ΜΕΟΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του περί της Προστασίας της Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου 153(Ι)/2003, καθώς το νότιο μέρος της προτεινόμενης ανάπτυξης γειτνιάζει με την

39/27, 39/28, 39/29, 39/21, 39/14 και 39/13. Δεδομένα: Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας & Τμήμα Δασών. Ημερομηνία: 15.07.2021. [Πρόσβαση](#).

Natura 2000 – Standard Data Form for Special Protection Areas (SPA), Proposed Sites for Community Importance (pSCI), Sites of Community Importance (SCI) and for Special Areas of Conservation (SAC). Site Code: CY2000007. Site Name: Potamos Gialias. First Compilation Name: 07-2021. [Πρόσβαση](#).

[6] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχείο Σχεδίων και Προγραμμάτων – Στρατηγική Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον > Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) σε σχέση με τη χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας(ΑΠΕ) στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής – Πληροφορίες Σχεδίου: Αριθμός: 2021-007-0. Αριθμός Φακέλου: 4.2.15.20.50.2.3.2. Περιγραφή: ΣΜΠΕ σε σχέση με τη χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας(ΑΠΕ) στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής. Αρμόδια Αρχή: Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου & Βιομηχανίας. Ημερομηνία Επιστολής: 02.08.2021. Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: 21.02.2022. [Πρόσβαση](#).

προτεινόμενη περιοχή Ποταμός Γιαλιάς του Δικτύου Natura 2000» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 230).

Όπως γίνεται αντιληπτό, οι αναφορές στις προστατευόμενες περιοχές είναι λανθασμένες, όπως για παράδειγμα η αναφορά σε ΖΕΠ αντί στην ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002). Επιπλέον, οι αποστάσεις που αναφέρονται μεταξύ της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, της ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και του προτεινόμενου ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Επιπλέον, δεν αντιλαμβανόμαστε γιατί προτείνεται η εκπόνηση και υποβολή ΜΕΟΑ (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 163 και 230), τη στιγμή που οι 2 μελέτες (ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ) έπρεπε να υποβληθούν από κοινού και να συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης πολεοδομικής άδειας για το προτεινόμενο έργο.

Με βάση το άρθρο 33 («Κοινή εκτίμηση, Αιτιολογημένη Διαπίστωση ή/και έκδοση Γνωμοδότησης») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, καθώς και το άρθρο 16 («Εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, θα πρέπει να εκπονηθεί και να υποβληθεί ΜΕΟΑ για το προτεινόμενο έργο.

Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με την ΜΕΕΠ, τα φωτοβολταϊκά πλαίσια σχεδιάζεται να καλύψουν το 73% της συνολικής έκτασης των τεμαχίων χωροθέτησης, το οποίο αντιστοιχεί περίπου με 2,462,247 τ.μ., δηλαδή 2.46 τ.χλμ. Σύμφωνα με την επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, ο σχεδιασμός του προτεινόμενου έργου τροποποιήθηκε, μετά από την απόφαση του Κύριου του Έργου να εναρμονίσει τη χωροταξική διάταξη του προτεινόμενου έργου, έτσι ώστε να λαμβάνει υπόψη τις παρακείμενες προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000, τις κλίσεις του εδάφους και τις κοίτες των υδατορεμάτων που διέρχονται / εφάπτονται με τα τεμάχια του προτεινόμενου έργου (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 15, 21, 66, 168). Ταυτόχρονα, όμως, αναφέρεται ότι «το φωτοβολταϊκό πάρκο θα καλύπτει έκταση 2,5 εκατομμύρια τ.μ. περίπου» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 16, 66, 90) και «η συνολική έκταση των περιοχών που θα παραμείνουν κενές εντός της ΑΠΜ υπολογίζεται στα 1,000,000 τ.μ. περίπου» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 21). Είναι πραγματικά άξιο απορίας πως γίνεται να αφαιρέθηκαν όλες οι περιοχές αποκλεισμού από το Γενικό Χωροταξικό Σχέδιο (Master Plan) του προτεινόμενου έργου, αλλά την ίδια στιγμή να αυξήθηκε ή τουλάχιστον να παρέμεινε η ίδια η συνολική έκταση των τεμαχίων χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου που καλύπτεται με φωτοβολταϊκά πλαίσια.

Με βάση το Έκτο Παράρτημα («Άρθρο 33 – Πληροφορίες που περιλαμβάνονται στη Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον και/ή σε Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση για έργα που επηρεάζουν ή μπορεί να επηρεάσουν περιοχές του Δικτύου Φύση 2000») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, πρέπει να υποβληθούν χάρτες υψηλής ευκρίνειας, στους οποίους να αποτυπώνονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η περιοχή χωροθέτησης των φωτοβολταϊκών πλαισίων και οι ακριβείς αποστάσεις από τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007).
- Η αρχική και η επικαιροποιημένη έκταση εγκατάστασης των φωτοβολταϊκών πλαισίων στα τεμάχια χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου.
- Οι περιοχές αποκλεισμού του φωτοβολταϊκού πάρκου, οι οποίες αφαιρέθηκαν στα πλαίσια του επικαιροποιημένου Γενικού Χωροταξικού Σχεδίου (Master Plan) και περιλαμβάνουν: (α) την παρακείμενη προστατευόμενη περιοχή του Δικτύου Natura 2000, (β) τις περιοχές με κλίσεις εδάφους πέραν του 25% και (γ) τις κοίτες των υδατορεμάτων που διέρχονται ή/και εφάπτονται με τα τεμάχια του προτεινόμενου έργου.

4. Επιπτώσεις σε προστατευόμενους τύπους φυσικών και ημιφυσικών οικοτόπων

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ, δεν έγινε οποιαδήποτε καταγραφή των τύπων φυσικών και ημιφυσικών οικοτόπων που απαντώνται στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μ. από την ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Οι αναφορές που γίνονται στη ΜΕΕΠ και αφορούν την υφιστάμενη βλάστηση

εντός της ΑΠΜ είναι λανθασμένες και τουλάχιστον ανεπαρκείς (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 17, 20, 28, 33, 152, 159-160, 162-163, 181-182, 192, 195-197 και 207-209).

Επιπλέον, τόσο στη ΜΕΕΠ όσο και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά, πόσο μάλλον Δέουσα Εκτίμηση, στους οικοτόπους χαρακτηρισμού της ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και του προτεινόμενου ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007).

Σύμφωνα με την επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 21, 166-167), στην ΑΠΜ και ΕΠΜ καταγράφηκαν οι ακόλουθοι πέντε (5) σημαντικοί και προστατευόμενοι τύποι φυσικών και ημιφυσικών οικοτόπων: 5420 Φρύγανα με *Sarcopoterium spinosum* (Cisto-Micromerietea), 5330 Θερμό-Μεσογειακοί και προ-στεππικοί θαμνώνες, 5220* Θαμνώνες με *Ziziphus* spp., 92DO Παραποτάμιες στοές και συστάδες του Νότου (*Nerio-Tamaricerea*) και 9540 Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκης της Μεσογείου. Ωστόσο, στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν αναφέρεται η συνολική και η επηρεαζόμενη έκταση κάθε οικοτόπου.

Σύμφωνα επίσης με την επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 165), μόνο ένας (1) από τους πέντε (5) οικοτόπους που καταγράφηκαν στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου προστατεύεται από την ισχύουσα νομοθεσία (οικότοπος προτεραιότητας 5220* Θαμνώνες με *Ziziphus* spp.). Η συγκεκριμένη αναφορά είναι λανθασμένη, καθότι όλοι οι οικοτόποι που απαντώνται στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι («Τύποι φυσικών οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση απαιτεί το χαρακτηρισμό περιοχών ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015. Συνεπώς, όλοι οι οικοτόποι που απαντώνται στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου προστατεύονται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία.

Επιπρόσθετα, εκφράζουμε επιστημονική επιφύλαξη όσον αφορά δύο (2) τύπους σημαντικών και προστατευόμενων οικοτόπων, οι οποίοι απαντώνται στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, αλλά δεν αναφέρονται στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ: 6220 *Ψευδοστέπα με αγροστώδη και μονοετή φυτά από *Thero-Brachypodietea* και 9320 Δάση Ελιάς (*Olea europaea*) και Χαρουπιιάς (*Ceratonia siliqua*).

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (ii), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, καθώς και του άρθρου 16 («Εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, πρέπει να υποβληθεί χάρτης κατανομής των οικοτόπων εντός της ΑΠΜ [7]. Παράλληλα, πρέπει να υποβληθεί πίνακας, στον οποίο να παρατίθενται όλα τα αναγκαία στοιχεία όσον αφορά τους οικοτόπους που απαντώνται στην ΑΠΜ του προτεινόμενου έργου, περιλαμβανομένων των ακόλουθων στοιχείων:

- Κωδικός και ονομασία κάθε οικοτόπου.
- Συνολική και επηρεαζόμενη έκταση κατανομής κάθε οικοτόπου εντός της ΑΠΜ.
- Συνολικό και επηρεαζόμενο ποσοστό έκτασης κατανομής κάθε οικοτόπου εντός της ΑΠΜ.
- Συμπερίληψη ή μη κάθε οικοτόπου στο Παράρτημα Ι («Τύποι φυσικών οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση απαιτεί το χαρακτηρισμό περιοχών ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015.

5. Επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη άγριας χλωρίδας και προστατευόμενα είδη δέντρων

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ, δεν έγινε οποιαδήποτε καταγραφή των ειδών άγριας χλωρίδας που απαντώνται στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μ. από την

---

[7] Δεληπέτρου Π. & Χριστοδούλου Χ. 2010. *Οδηγός Αναγνώρισης και Χαρτογράφησης Οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Κύπρο*. Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Λευκωσία, Κύπρος, Μάιος 2010. [Πρόσβαση](#).

European Commission – Directorate General for the Environment – Nature Unit. 2013. *Natura 2000: Interpretation Manual of European Union Habitats – EUR28*. [Πρόσβαση](#).

κηρυγμένη ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Τονίζουμε ότι οι αναφορές που γίνονται στη ΜΕΕΠ και αφορούν τα είδη άγριας χλωρίδας που απαντώνται εντός της ΑΠΜ είναι λανθασμένες και τουλάχιστον ανεπαρκείς (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 20, 28, 33, 160, 162, 181-182, 192, 195-197 και 207-209). Επιπλέον, στη ΜΕΕΠ δεν γίνεται καμία αναφορά στα προστατευόμενα είδη δέντρων και θάμνων που απαντώνται εντός και στα όρια της ΑΠΜ.

Στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες αναφορές όσον αφορά προστατευόμενα είδη άγριας χλωρίδας και προστατευόμενα είδη δέντρων:

- «Για την καλύτερη κατανόηση και αξιολόγηση του περιβάλλοντος και των οικοτόπων της ΑΠΜ, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες καταγραφές της βλάστησης σε όλη την έκταση της ΑΠΜ. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως στα πλαίσια σχεδιασμού του προτεινόμενου έργου, έχουν αποτυπωθεί σε τοπογραφικό χάρτη τα δεντρικά είδη που αναπτύσσονται εντός της ΑΠΜ, με σκοπό την αποφυγή επηρεασμού τους από τη φάση σχεδιασμού στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Η αποτύπωση περιλαμβάνει το ύψος και τη εκτιμώμενη ηλικία του κάθε δέντρου (βλ. σχέδια στο Παράρτημα Ι).
Για την καταγραφή και αξιολόγηση της βλάστησης στην ΑΠΜ, οι Σύμβουλοι κινήθηκαν σε όλη την έκταση της ΑΠΜ και κατέγραψαν τα είδη χλωρίδας που συνάντησαν. Η καταγραφή της χλωρίδας στην ΑΠΜ στηρίχθηκε σε δειγματοληψίες που πραγματοποιήθηκαν από τους Συμβούλους, μέσα στην ΑΠΜ, σε παρατηρήσεις στην ΑΠΜ και σε βιβλιογραφικά δεδομένα για την ΕΠΜ. Εντός της ΕΠΜ υφίστανται κενά τεμάχια και τεμάχια με ανθρωπογενείς δραστηριότητες, όπως μεμονωμένες κατοικίες, οπωρώνες / καλλιέργειες δημητριακών και κτηνοτροφικές μονάδες δραστηριότητες. Γενικά η περιοχή του ΠΕ είναι μια λοφώδης έκταση με σερπεντική γεωλογία και αλλουβιακές αποθέσεις που αποτελούνται από χαλαρές αποθέσεις ασβεστολιθικού ψαμμίτη, χαλικιών και άμμου. Εντός της ΑΠΜ υπάρχουν εκτάσεις με πεύκα, θάμνους και φρύγανα όπως επίσης και ξενικά για την περιοχή δένδρα / θάμνοι (Ελιές / Κυπαρίσσια, Σχοινιές, Χαρουπιές και Ακακίες).
Μόνο ένας από αυτούς τους πέντε οικοτόπους που παρατηρήθηκαν στην περιοχή του προτεινόμενου έργου προστατεύεται από την Ευρωπαϊκή Οδηγία για τους Οικοτόπους (Habitats Directive 92/43/EEC). Αυτός είναι ο 5220* Θαμνώνες με παλλούρες *Ziziphus* spp. Είναι η πιο υποβαθμισμένη φυτοκοινωνία της περιοχής του Έργου με την μικρότερη έκταση κατάληψης της περιοχής του προτεινόμενου έργου (περίπου 0.2% της συνολικής έκτασης).
Στην ΕΠΜ έχει διαπιστωθεί η παρουσία μεγάλου αριθμού ειδών φυτών που είναι ενδημικά στο νησί. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τα *Anthemis tricolor*, *Oenothera cypriota*, *Pterocarpus multiflorus* subsp. *multiflorus* και *Sedum eriocarpum* subsp. *porphyreum* τα οποία είναι όλα κοινοί αντιπρόσωποι της χλωρίδας του νησιού με ευρεία εξάπλωση, από το επίπεδο της θάλασσας μέχρι τα ανώτερα υψόμετρα. Στην ευρύτερη περιοχή, αλλά όχι εντός της περιοχής των υπό μελέτη τεμαχίων, έχει εντοπιστεί το είδος *Sarcoparia mesogitana* που συμπεριλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου.
Κανένα είδος χλωρίδας της περιοχής του Έργου δεν είναι προστατευόμενο από την Ευρωπαϊκή Οδηγία για τους Οικοτόπους (Habitats Directive 92/43/EEC)» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 165).
- «Στην ΕΠΜ υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις με κενή χρήση και καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό με ξενικά είδη χλωρίδας, με εξαίρεση τις βουνοπλαγιές που υφίστανται ιθαγενούς φυτοκοινωνίας Πεύκων / Θαμνώνων / Φρυγάνων, αλλά είναι υποβαθμισμένες οικολογικά. Όλος ο χώρος του έργου έχει καταληφθεί από ξενικές / εισβλητικές Ακακίες (*Acacia saligna*), περιστασιακά Ευκάλυπτους και Κυπαρίσσια (φυτεμένα κατά μήκος χωματόδρομων / σύνορα αγροτεμαχίων).
Όλη η περιοχή είναι χαρακτηριστικά ορεινή - λοφώδης, με ανοικτές «πεδινές» εκτάσεις ενδιάμεσα των λόφων όπου έχουν αναπτυχθεί καλλιέργειες οπωρώνων – ελιές / χαρουπιές / αμυγδαλιές – και δημητριακών. Δύο ποτάμια διασχίζουν την περιοχή μελέτης, από δυτικά προς ανατολικά, και σε αυτά τα ποτάμια έχουν αναπτυχθεί παραποτάμιες φυτοκοινωνίες, κυρίως καλαμιώνες και Μέριοι. Διάφορα κτηνοτροφικά υποστατικά διασκορπίζονται πέριξ των τεμαχίων του προτεινόμενου έργου. Εντός των τεμαχίων του προτεινόμενου έργου είναι χαρακτηριστική η παρουσία πεύκων και χαμηλής βλάστησης. Η ΑΠΜ αποτελείται από μεγάλες εκτάσεις κάλυψης από δάση Τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*).
Οι φυσικοί οικοτόποι που έχουν καταγραφεί στην ΑΠΜ είναι πέντε και είναι οι ακόλουθοι:
5420 – Φρύγανα με *Sarcopoterium spinosum* (Cisto – *Micromerietea*). Αυτός ο οικοτόπος εντοπίζεται σε όλα τα πρηνή των λόφων που περιβάλλουν την περιοχή του προτεινόμενου έργου. Είναι ανάμεικτος με όλες τις φυτοκοινωνίες της περιοχής κυρίως τα είδη των προ-στεπικών θαμνώνων όπως Μοσφιλιές και Κουτσουλλόραχους, αλλά επίσης και ως υπόροφος των δασών Τραχείας Πεύκης που καταλαμβάνουν

μεγάλες περιοχές των τεμαχίων της ΑΠΜ. Τα κύρια είδη που την αποτελούν είναι: *Sarcopoterium spinosum*, *Echium angustifolium*, *Thymus capitatus*, *Phagnalon ruspestre*, *Helichrysum italicum*, *Helianthemum obusifolium*, *Fumana arabica*, *Fumana thymifolia*, *Ephedra fragilis*, *Allium ampeloprasum*, *Asphodelus aestivus*, *Hyarrhenia hirta* etc.

5330 – Θερμό-Μεσογειακοί και προ-στεππικοί θαμνώνες. Μεμονωμένες επιβιώσαντες νησίδες αυτής της φυτοκοινωνίας των σκληρόφυλλων θάμνων εντοπίζεται σε όλα τα πρηνή των αγροτεμαχίων, κοίτες υδατορεμάτων, αλλά κυρίως στους περιβάλλοντες ακαλλιέργητους λόφους. Τα κύρια είδη που την αποτελούν είναι: Μοσφιλιά (*Crataegus azarolus*), *Asparagus stipularis*, Φασσόχορτο (*Prasium majus*), Κουτσουλλόραχος (*Rhamnus oleoides*), Θυμάρι (*Thymus capitatus*), *Echium angustifolium*, *Helianthemum stipulatum*, *Teucrium micropoidioides*, *Stipa capensis* etc.

5220 – Θαμνώνες με παλλούρες *Ziziphus* spp. Αυτή η φυτοκοινωνία καλύπτει τη μικρότερη έκταση εντός της ΑΠΜ και απαντάται μόνο ως απομονωμένα επιβιώσαντα άτομα θάμνων εντός μεγάλων χωραφιών δημητριακών, όπως επίσης στα πρηνή και σύνορα χωραφιών και λόφων. Τα κύρια είδη που την αποτελούν είναι: Παλλούρα (*Ziziphus lotus*) και Μοσφιλιά (*Crataegus azarolus*). Είναι ο μοναδικός οικότοπος προτεραιότητας της περιοχής του προτεινόμενου έργου.

92D0 – Παραποτάμιες στοές και συστάδες (*Nerio – Tamaricerea*) του Νότου. Αυτή η φυτοκοινωνία εντοπίζεται εντός ρηχών υδατορεμάτων / ποταμών που διατείνονται στην περιοχή. Είναι χαρακτηριστικός παραποτάμιος οικότοπος των πεδινών περιοχών της Κύπρου. Τα είδη που αποτελούν αυτόν τον οικότοπο είναι: Καλαμιώνες (*Phragmites australis*), Καλάμι (*Arundo donax*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Μέροικος (*Tamarix tetragyna*), Βάτος (*Rubus sanctus*), Αγνιά (*Vitex agnus-castus*). Κατά τόπους έχει ανάμεικτη με ξενικά είδη, όπως ακακίες και ευκάλυπτους.

9540 – Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκης της Μεσογείου. Αυτά τα δάση Τραχειάς πεύκης (*Pinus brutia*) απαντώνται στα πρηνή των λόφων της περιοχής, και είναι ιδιαίτερα κοινά και σε πυκνές συστάδες εντός της ΑΠΜ. Εξαίρεση αποτελεί το αγροτεμάχιο στο Μοναστήρι του Αρχάγγελου Μιχαήλ, που είναι κυρίως οικότοπος φρύγανων (βλέπε Χάρτη 10-21 και σχέδια της αποτύπωσης των επηρεαζόμενων πεύκων από το σχεδιασμό στο Παράρτημα Ι).

Στην ΑΠΜ μόνο ένας οικότοπος προστατεύεται από την Ευρωπαϊκή Οδηγία για τους Οικότοπους (*Habitats Directive 92/43/EEC*) και είναι ο οικότοπος 5220* Θαμνώνες με παλλούρες (*Ziziphus* spp.). Είναι η σπανιότερη φυτοκοινωνία της περιοχής του έργου με την μικρότερη έκταση κατάληψης της περιοχής του προτεινόμενου έργου. Απαντάται μόνο ως απομονωμένα επιβιώσαντα άτομα θάμνων εντός μεγάλων χωραφιών δημητριακών, όπως επίσης στα πρηνή και σύνορα χωραφιών και λόφων.

Κανένα είδος χλωρίδας της περιοχής του Έργου δεν είναι προστατευόμενο από την Ευρωπαϊκή Οδηγία για τους Οικότοπους (*Habitats Directive 92/43/EEC*).

Στην ΕΠΜ, αλλά όχι εντός της περιοχής των υπό μελέτη τεμαχίων, έχει εντοπιστεί το είδος *Saroparia Mesogitana* που συμπεριλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου.

Σύμφωνα με την αποτύπωση των επηρεαζόμενων δέντρων, ο αριθμός των πεύκων που θα αφαιρεθούν και είναι ηλικίας μεγαλύτερης των 25 ετών ανέρχεται στα 1400 περίπου (βλέπε σχέδια στο Παράρτημα Ι).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα πεύκα εντός της περιοχής μελέτης έχουν προσβληθεί από το έντομο πυτιοκάμπη, γνωστή και ως κάμπια της πεύκης, η οποία είναι σημαντικά επιβλαβές στα κωνοφόρα δέντρα. Η επαφή με το τρίχωμά της, μπορεί επίσης να προκαλέσει αλλεργικά προβλήματα στους ανθρώπους. Η πυτιοκάμπη τρέφεται με τα βελονοειδή φύλλα των πεύκων αυτών, που έχει ως αποτέλεσμα αυτά να χάνουν τα φύλλα τους, τόσο τοπικά όσο και σε ολόκληρο το δέντρο. Μπορεί επίσης να προκαλέσει ξήρανση σε μικρά δέντρα. Στις φωτογραφίες που ακολουθούν παρουσιάζεται η επίδραση της πυτιοκάμπης στα πεύκα της ΑΠΜ.

Λόγω της πολυετούς καταπόνησης του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής του ΠΕ από ποικίλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες ο οικολογικός χαρακτήρας της περιοχής του έργου και της παραπλήσιας περιοχής έχει αλλοιωθεί ανεπανόρθωτα. Ένα μεγάλο ποσοστό της έκτασης της περιοχής του προτεινόμενου έργου, γύρω στο 50%, είναι κατειλημμένη από ξενικά είδη φυτών (ακακίες / ευκάλυπτους), με νησίδες ιθαγενών φυτοκοινωνιών πευκοδάσους και θαμνώνων / φρύγανων να επιβιώνουν, κυρίως, σε λοφίσκους της περιοχής» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 166-167).

Στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ που βρίσκεται αναρτημένη στο Αρχείο Έργων του Τμήματος Περιβάλλοντος δεν περιλαμβάνεται το «Παράρτημα Ι – Χωροταξικά και Αρχιτεκτονικά Σχέδια και Σχέδια Αποτύπωσης Επηρεαζόμενων Δέντρων (σε ηλεκτρονική μορφή)».

Επιπρόσθετα, η αναφορά στον αριθμό των επηρεαζόμενων δέντρων είναι παραπλανητική και λανθασμένη, καθότι φαίνεται να περιλαμβάνει μόνο 1,4000 δέντρα Τραχείας πεύκης ηλικίας μεγαλύτερης των 25 ετών και δεν περιλαμβάνει άλλα είδη δέντρων, όπως Κυπαρίσσια, Ελιές, Χαρουπιές, Ευκάλυπτοι, κτλ. Επιπλέον, στην εκτιμώμενη επηρεαζόμενη βλάστηση δεν περιλαμβάνονται σημαντικά είδη θαμνώνων, όπως Παλλούρες, Σχοινιές και Πικροδάφνες.

Πέραν των πιο πάνω, η αναφορά που γίνεται στο επιβλαβές έντομο της Πιτυοκάμπης ή Πευκοκάμπιας είναι ανακριβής, υπερβολική και λανθασμένη, καθότι τα πευκοδάση προσβάλλονται από το επιβλαβές έντομο περιοδικά και ως επί το πλείστο χωρίς μακροπρόθεσμες, μόνιμες ή/και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις. Ουσιαστικά, το επιβλαβές έντομο προβάλλεται – χωρίς επαρκή επιστημονική τεκμηρίωση – ως λόγος αποκοπής ενός πολύ μεγάλου αριθμού δέντρων Τραχείας πεύκης στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (ii), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, καθώς και του άρθρου 16 («Εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, θα πρέπει να γίνει πλήρης καταγραφή και αποτύπωση σε χάρτη όλων των σημαντικών και προστατευόμενων ειδών άγριας χλωρίδας, περιλαμβανομένων δέντρων (Πεύκα, Κυπαρίσσια, Ελιές, Χαρουπιές, κ.α.) και θάμνων (Παλλούρων, Σχοινιών, Πικροδάφνων, κ.α.), που απαντώνται στην ΑΠΜ. Παράλληλα, θα πρέπει να υποβληθεί σχετικός πίνακας, στον οποίο να παρατίθενται όλα τα αναγκαία στοιχεία όσον αφορά τα είδη άγριας χλωρίδας που απαντώνται στην ΑΠΜ, περιλαμβανομένων των ακόλουθων:

- Επιστημονική και κοινή ονομασία κάθε είδους άγριας χλωρίδας.
- Συνολικός και επηρεαζόμενος πληθυσμός κάθε είδους άγριας χλωρίδας εντός και πλησίον της ΑΠΜ.
- Συμπερίληψη ή μη κάθε είδους άγριας χλωρίδας στα Παραρτήματα II («Ζωϊκά και φυτικά είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση απαιτεί το χαρακτηρισμό περιοχών ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης») και III («Ζωϊκά και φυτικά είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαιτούν αυστηρή προστασία») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015.
- Συμπερίληψη ή μη κάθε είδους άγριας χλωρίδας στο «Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου» (“*The Red Data Book of the Flora of Cyprus*”), με αναφορά στην κατάσταση διατήρησης, το ενδιαίτημα, τον πληθυσμό και τις απειλές που αντιμετωπίζει [8].
- Συνολικός αριθμός, διάμετρος κορμού, εκτιμώμενη ηλικία και δυνατότητα μεταφύτευσης κάθε είδους δέντρου εντός της ΑΠΜ, λαμβάνοντας υπόψη τις πρόνοιες των άρθρων 23 («Άδεια υλοτομίας, μεταφοράς και εκτέλεσης άλλων εργασιών») και 33 («Αδικήματα σε σχέση με παράνομη υλοτομία, αποκοπή ή πρόκληση ζημιάς σε δασικό προϊόν και παράνομη μεταφορά στρογγύλης ξυλείας»), καθώς και τα Παραρτήματα Ι και ΙΙ του περί Δασών Νόμου του 2012 έως 2018.

6. Επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη άγριας πανίδας

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ, δεν έγινε οποιαδήποτε καταγραφή των ειδών άγριας πανίδας που απαντώνται στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μ. από την κρηυγμένη ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ

[8] Τσιντίδης Τ., Χριστοδούλου Χ.Σ., Δεληπέτρου Π. & Γεωργίου Κ. 2007. Το Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου. Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου, Λευκωσία, Κύπρος, σελ. 314. [Πρόσβαση](#).

Christodoulou C.S., Griffiths G.H. & Vogiatzakis I.N. 2018. Using threatened plant species to identify conservation gaps and opportunities on the island of Cyprus. *Biodiversity Conservation*, 27: 2837–2858. [Πρόσβαση](#).

Christodoulou C.S., Griffiths G.H. & Vogiatzakis I.N. 2021. Systematic Conservation Planning in a Mediterranean island context: The Example of Cyprus. *Global Ecology and Conservation*, 32: e01907. [Πρόσβαση](#).

Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Τονίζουμε ότι οι αναφορές που γίνονται στη ΜΕΕΠ και αφορούν τα είδη άγριας πανίδας που απαντώνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ είναι λανθασμένες και τουλάχιστον ανεπαρκείς (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 20, 28, 33, 160, 162, 181-182, 192, 195-197 και 207-209). Επιπλέον, στη ΜΕΕΠ δεν γίνονται οποιεσδήποτε αναφορές στα προστατευόμενα είδη άγριας πανίδας χαρακτηρισμού της ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και του προτεινόμενου ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007).

Στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες αναφορές όσον αφορά προστατευόμενα είδη άγριας πανίδας:

- «Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης έχουν παρατηρηθεί τουλάχιστον έξι είδη θηλαστικών, τα οποία είναι κοινά στο μεγαλύτερο μέρος της Κύπρου. Τέσσερα από αυτά είναι ενδημικά: η Μυγαλίδα η κυπριακή (*Crocidura suaveolens cyprica*), ο Σκαντζόχοιρος (*Himiechinus auritus dorotheae*), η Αλεπού (*Vulpes vulpes indutus*) και ο Λαγός (*Lepus euroraueus cypricus*)».
- «Με βάση τα βιβλιογραφικά δεδομένα υπολογίζεται ότι στην ευρύτερη περιοχή μελέτης υπάρχουν τουλάχιστον δώδεκα είδη ή υποείδη ερπετών, 4 φίδια και 8 σαύρες. Ανάμεσα σε αυτά περιλαμβάνεται και το ενδημικό είδος φιδιού, ο Ξυλόδροπος (*Telescopus Fallax cypricus*) και 4 ενδημικά υποείδη σαύρας, ο Ακανθοδάκτυλος (*Acanthodactylus schreiberi schreiberi*), ο Χαμαιλέοντας (*Chamaeleo chamaeleon recticristu*), η Σαύρα του Τροόδου (*Lacerta laevis troodica*) και η Σιελεντρούνα (*Ophisops elegans schlueteri*). Το είδος *Chamaeleo chamaeleon* προστατεύεται επίσης από τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων ειδών Χλωρίδας και Πανίδας (CITES, Παράρτημα II). Το είδος *Macronipera lebetina* χαρακτηρίζεται από την Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) ως “Vulnerable” (Ευάλωτο), ενώ περιλαμβάνεται στον Ευρωπαϊκό Ερυθρό Κατάλογο των Διεθνώς Απειλούμενων Ζώων και Φυτών ως “Endangered” (Υπό Κίνδυνο). Σημειώνεται ότι με επιφύλαξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στον κυρωτικό νόμο της Σύμβασης της Βέρνης το είδος αυτό δεν απολαμβάνει το καθεστώς προστασίας του εν λόγω Παραρτήματος» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 180-181).

Οι πιο πάνω αναφορές είναι ελλιπείς / ανεπαρκείς, παραπλανητικές και λανθασμένες, καθότι δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στα είδη άγριας πανίδας χαρακτηρισμού της ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και του προτεινόμενου ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007): 1222 *Mauremys capsica* (Ποταμοχελώνα), 4007* *Natrix natrix cyprica* (Κυπριακό νερόφιδο), 1302 *Rhinolophus hipposideros* (Νανορινόλοφος) και 4002 *Rousettus aegyptiacus* (Αιγυπτιακή φρουτονουχτερίδα ή Νυχτοπάππαρος). Παρότι είναι γνωστό ότι τα εν λόγω είδη άγριας πανίδας απαντώνται στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν αναφέρονται καν, με αποτέλεσμα να υποτιμάται η ιδιαίτερη οικολογική αξία της περιοχής.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (ii), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, καθώς και του άρθρου 16 («Εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, απαιτούμε την καταγραφή των ειδών άγριας πανίδας που απαντώνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ. Παράλληλα, απαιτούμε την υποβολή σχετικού πίνακα, στον οποίο να παρατίθενται όλα τα αναγκαία στοιχεία και δεδομένα όσον αφορά τα είδη άγριας πανίδας που απαντώνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ, περιλαμβανομένων των ακόλουθων στοιχείων και δεδομένων:

- Επιστημονική και κοινή ονομασία κάθε είδους άγριας πανίδας.
- Συνολικός επηρεαζόμενος πληθυσμός κάθε είδους άγριας πανίδας εντός και πλησίον της ΑΠΜ.
- Συμπερίληψη ή μη κάθε είδους στα Παραρτήματα II («Ζωϊκά και φυτικά είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση απαιτεί το χαρακτηρισμό περιοχών ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης») και III («Ζωϊκά και φυτικά είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαιτούν αυστηρή προστασία») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015.
- Δέουσα Εκτίμηση επιπτώσεων στους στόχους διατήρησης των ακόλουθων ειδών χαρακτηρισμού της κηρυγμένης ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και του προτεινόμενου ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007): 1222 *Mauremys capsica* (Ποταμοχελώνα), 4007* *Natrix natrix cyprica* (Κυπριακό νερόφιδο), 1302 *Rhinolophus hipposideros* (Νανορινόλοφος) και 4002 *Rousettus aegyptiacus* (Αιγυπτιακή φρουτονουχτερίδα ή Νυχτοπάππαρος).

7. Επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη άγριων πτηνών

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ, δεν έγινε οποιαδήποτε καταγραφή των ειδών άγριων πτηνών που απαντώνται στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μ. από την κηρυγμένη ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002), ενώ παράλληλα εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Τονίζουμε ότι οι αναφορές που γίνονται στη ΜΕΕΠ και αφορούν τα είδη πτηνοπανίδας που απαντώνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ είναι τουλάχιστον ανεπαρκείς (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 20, 28, 33, 46, 160, 162, 181-182, 192, 195-197, 207-209 και 217). Επιπλέον, στη ΜΕΕΠ δεν γίνεται καμία αναφορά σε προστατευόμενα είδη σημαντικών αρπακτικών πουλιών που φωλιάζουν εντός και πλησίον της ΑΠΜ.

Στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες αναφορές όσον αφορά προστατευόμενα είδη άγριων πτηνών που απαντώνται στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου:

- «Από το σύνολο των 54 καταγραφόντων ειδών πουλιών, οκτώ είδη είναι στο Παράρτημα Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών (*Birds Directive 2009/147/EC*).

Συνολικά, 36 είδη φωλιάζουν εντός της έκτασης του προτεινόμενου έργου – 26 είδη Μόνιμοι Κάτοικοι και 10 είδη Μεταναστευτικά Φωλεάζοντα. Αυτό τεκμηριώνει και την σημαντική βιοποικιλότητα της περιοχής του προτεινόμενου έργου.

Τα σημαντικότερα είδη των φωλεάζοντων πτηνών των ιθαγενών οικοτόπων του προτεινόμενου έργου (όλα είναι του Παραρτήματος Ι) είναι τα δύο Ενδημικά Είδη, η Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyriaca*) (9 ζεύγη) και ο Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*) (55 ζεύγη) και τα δύο Μεταναστευτικά Φωλεάζοντα είδη, το Νυκτοπούλι (*Carpodacus europaeus*) (6 ζεύγη) και το Σιταροπούλλι (*Emberiza caesia*) (26 ζεύγη) – και τα 4 είδη φωλιάζουν είτε στον οικότοπο των Βραχωδών Θάμνων / Φρύγανων ή στα Δάση Τραχειάς Πεύκης, που έχουν ικανοποιητική κατανομή στην περιοχή του προτεινόμενου έργου.

Παρόλο που 3 σημαντικά και προστατευόμενα (Παράρτημα Ι) είδη πτηνών καταγράφηκαν στην περιοχή του προτεινόμενου έργου – Σιαχινολάγουδο (*Buteo rufinus*), Περτικοσιάχινο (*Aquila fasciata*) Τρουλλουρίδα (*Burhinus oedipnemos*) – εντούτοις και τα τρία είδη βρέθηκαν να είναι μόνο παροδικοί επισκέπτες της περιοχής» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 21-22, 165-166).

- «Οι καταγραφές της ορνιθοπανίδας της ΑΠΜ και ΕΠΜ διεξήχθησαν κατά το φθινόπωρο και την άνοιξη του 2023 και 2024 αντίστοιχα. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 8 καταγραφές πτηνοπανίδας κατά την περίοδο Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2023 και Μάρτιος – Μάϊος 2024. Πιο συγκεκριμένα, η καταγραφή της πτηνοπανίδας στην περιοχή μελέτης πραγματοποιήθηκε στις 15 και 25 Σεπτεμβρίου 2023, 25 Οκτωβρίου 2023, 6 Μαρτίου 2024, 2 και 30 Απριλίου 2024 και 2 και 30 Μαΐου 2024.

Για λεπτομερέστερη απογραφή της γεωγραφικής κατανομής των φωλιάζοντων ειδών εντός της Περιοχής Παρατηρήσεων για το προτεινόμενο έργο, η περιοχή χωρίστηκε σε τέσσερα τμήματα (βλέπε Εικόνα 10-21) ως ακολούθως:

- Τμήμα 1 – Αγροτεμάχιο Μονής Αρχαγγέλου Μιχαήλ.
- Τμήμα 2 – Τα Αγροτεμάχια που περικλείονται από το βόρειο χωματόδρομο Περίπτερο Νικολάου μέχρι Μαρτί και κάτω νότια από χωματόδρομο Καταλούντα κατά μήκος ποταμού (Αργακιού) Vernan Boche προς Αγία Βαρβάρα.
- Τμήμα 3 – Περικλείεται από το χωματόδρομο Καταλούντα (αργάκι Vernan Boche προς Αγία Βαρβάρα) και νότιο σύνορο του ο χωματόδρομος από εκκλησία Αρχάγγελου Μιχαήλ μέχρι Φάρμα Υγεία.
- Τμήμα 4 – Περικλείεται από τον χωματόδρομο από εκκλησία Αρχάγγελου Μιχαήλ μέχρι Φάρμα Υγεία και νότιο σύνορο του ο ποταμός Αγία Βαρβάρας.

Οι καταγραφές έγιναν σε μια έκταση περίπου 3,7 τ. χλμ. και ακτίνας 300 μ. περιμετρικά του συνόρου της περιοχής του προτεινόμενου έργου. Έγινε χρήση της μεθόδου των γραμμικών λωρίδων καταγραφής των πληθυσμών των πουλιών, με συνολικά τέσσερις λωρίδες καταγραφής να χρησιμοποιούνται από τον ερευνητή με κατεύθυνση από δυτικά προς ανατολικά της περιοχής μελέτης. Έγιναν επίσης καταγραφές για τα μεταναστευτικά είδη της περιοχής.

Η κύρια τεχνική εντοπισμού ειδών πτηνών στην περιοχή του προτεινόμενου έργου ήταν η μέθοδος της δειγματοληπτικής λωρίδας. Τέσσερις δειγματοληπτικές λωρίδες (διάδρομοι πορείας παρατηρήσεων) σχεδιάστηκαν κατά μήκος της περιοχής μελέτης, από ανατολικά προς δυτικά με απόσταση περίπου 200

μέτρων μεταξύ τους. Η ημερήσια διάρκεια έρευνας εναλλάσσονταν κατά τις διάφορες μέρες καταγραφών, με μερικές μέρες να ήταν τις πρωινές ώρες (από 06:30 – 12:00 μ.μ.) και άλλες μέρες το απόγευμα (από 14:00 – 19:00 μ.μ.). Έγιναν επίσης οπτικές παρατηρήσεις από τα άκρα της περιοχής μελέτης που κάλυπταν όλη την περιοχή για μεταναστευτικών ειδών» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 173-174).

- «Τουλάχιστον 8 είδη συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα I της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών). Επίσης, σύμφωνα με το IUCN Red list EU27, το είδος *Anthus pratensis* που παρατηρήθηκε, αποτελεί ευάλωτο είδος, ενώ το είδος *Circus macrourus* που παρατηρήθηκε έχει κατηγοριοποιηθεί ως είδος προς εξαφάνιση» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 176).
- «Αποτελέσματα καταγραφών πτηνοπανίδας στην ΑΠΜ:
Τα είδη πτηνοπανίδας που εντοπίστηκαν στην ΑΠΜ από τις καταγραφές που πραγματοποιήθηκαν παρουσιάζονται στον Πίνακα 10-7. Στον Παράρτημα III παρουσιάζονται οι παρατηρήσεις και καταγραφές πεδίου σχετικά με τους αριθμούς ανά είδος και συμπεριφορά αυτών κατά την κάθε μέρα καταγραφών. Η παρουσίαση των ειδών στον πίνακα γίνεται ως εξής: επιστημονική και κυπριακή ονομασία κάθε είδους, εάν παρατηρήθηκε στην περιοχή μελέτης, εάν καταγράφεται ως προστατευόμενο είδος στο Παράρτημα I της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών (*Birds Directive 2009/147/EC*), ενδημικότητα και το καθεστώς του στην περιοχή μελέτης (Μόνιμος Κάτοικος / Μεταναστευτικό / Φωλεάζων Μεταναστευτικό, Χειμερινός Επισκέπτης)» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 176).
- «Κατά την περίοδο των παρατηρήσεων καταγράφηκαν συνολικά 54 είδη πουλιών σε όλη την περιοχή μελέτης. Είκοσι έξη είδη είναι Μόνιμοι Κάτοικοι της περιοχής, δέκα είδη είναι Μεταναστευτικά Φωλιάζοντα, επτά είναι Μεταναστευτικά και έντεκα είδη είναι Χειμερινοί Επισκέπτες στην γενική περιοχή του Έργου. Συνολικά καταγράφηκαν οκτώ είδη πουλιών που είναι στο Παράρτημα I της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών (*Birds Directive 2009/147/EC*): Σιαχινολάγουδο (*Buteo rufinus*), Περτικοσιάχινο (*Aquila fasciata*), Τρουλλουρίδα (*Burhinus oedipnemus*), Νυκτοπούλι (*Caprimulgus europaeus*), Πευκοτρασιήλα (*Lullula arborea*), Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyprica*), Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*) και Σιταροπούλλι (*Emberiza caesia*).
Τα Μόνιμα Παρόντα είδη της Περιοχής του Έργου είναι τα ακόλουθα: Σιαχινολάγουδο (*Buteo rufinus*), Περτικοσιάχινο (*Aquila fasciata*), Κίτσης (*Falco tinnunculus*), Περδίκι (*Alectoris chukar*), Τρουλλουρίδα (*Burhinus oedipnemus*), Φάσσα (*Columba palumbus*), Φιλικουτούνι (*Streptopelia decaocto*), Θουπί (*Otus scops cypricus*), Κουκουφκιάος (*Athene noctua*), Σκορταλλός (*Galerida cristata*), Γαλαζοκότσουφας (*Monticola solitarius*), Ψευταηδόνι (*Cettia cetti*), Δουλαπάρης (*Cisticola juncidis*), Κοτσινοφτέρι (*Sylvia conspicillata*), Τρυποβάτης (*Sylvia melanocephala*), Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*), Τσαγκαρούδι (*Parus major*), Κατσικορώνα (*Pica pica*), Κοράζινος (*Corvus corone*), Στρούθος (*Passer domesticus*), Αρκόστρουθος (*Passer hispaniolensis*), Μπασταρτοκάναρο (*Serinus serinus*), Λουλουδάς (*Garduelis chloris*), Σγαρτίλι (*Carduelis carduelis*), Τσακροσγάρτιλο (*Carduelis cannabina*) και Τσακρόστρουθος (*Emberiza calandra*). Όλα τους είναι πάγκοινα με ευρεία γεωγραφική κατανομή στο νησί» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 177).
- «Από τα τρία είδη ημερόβιων αρπακτικών πτηνών μόνο ο Κίτσης (*Falco tinnunculus*) είναι μόνιμος κάτοικος της περιοχής του προτεινόμενου έργου, με συνολικά 5 φωλιάζοντα ζεύγη. Σε αντίθεση, το Σιαχινολάγουδο και το Περτικοσιάχινο καταγράφηκαν μόνο ως περιστασιακοί επισκέπτες της περιοχής. Το ίδιο για την Τρουλλουρίδα που παρατηρήθηκε μόνο κατά το φθινόπωρο του 2023 σε χωράφι στην ΒΑ γωνία του προτεινόμενου έργου. Ενδιαφέρον παρουσίασαν τα δύο περιστεροειδή, Φάσσα και Φιλικουτούνι, με το πρώτο να έχει μόνο 3 ζεύγη, ενώ το Φιλικουτούνι με συνολικά 20 ζεύγη. Το ενδιαφέρον για την Φάσσα είναι ο πολύ χαμηλός φωλιάζων πληθυσμός της σε μία έκταση με πολλά δασύλλια και πολλή τροφή (καλλιέργειες), κάτι που πιθανόν να προδίδει παράνομη θήρευση του είδους στην περιοχή. Τα ενδιαφέροντα τρία είδη Συλβιδών – Κοτσινοφτέρι, Τρυποβάτης και Τρυπομάζης – παρουσίασαν γεωγραφική κατανομή αναλόγως με τις οικολογικές τους απαιτήσεις. Συγκεκριμένα, ο Τρυπομάζης (με τον μεγαλύτερο φωλεάζων πληθυσμό – 55 ζεύγη) κατελάμβανε σχεδόν όλα τα αγροτεμάχια υπό μελέτη, περιλαμβανομένων και των δασικών εκτάσεων. Σε σύγκριση με τον Τρυπομάζη, το Κοτσινοφτέρι (με 16 ζεύγη – σε ανοικτές εκτάσεις θαμνώνων στην ΒΑ περιοχή του προτεινόμενου έργου και στο αγροτεμάχιο του Μοναστηριού του Αρχάγγελου Μιχαήλ) και ο Τρυποβάτης (με 19 ζεύγη – μόνο σε δενδροκαλλιέργειες / κήπους), είχαν πολύ μικρότερους φωλιάζοντες πληθυσμούς λόγω περιορισμένων κατάλληλων οικότοπων στην περιοχή του προτεινόμενου έργου.

Δέκα είδη Μεταναστευτικά Φωλιάζοντα καταγράφηκαν να χωροκρατούν και τελικά να φωλιάζουν πέριξ και εντός της περιοχής του προτεινόμενου έργου κατά την περίοδο των καταγραφών. Αυτά είναι: Τρυγόνι (*Streptopelia turtur*), Καλοχρονιά (*Clamator glandarius*), Νυκτοπούλι (*Caprimulgus europaeus*), Πετροχελιδόνο (*Arus arus*), Πουπούξιος (*Uruba erops*), Χελιδόνη (*Hirundo rustica*), Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyriaca*), Καλαμομουγιούδι (*Acrocephalus scirpaceus*), Τριβιτούρα (*Iduna pallida*) και Σιταροπούλλι (*Emberiza caesia*). Τα μεγάλα είδη των Μεταναστευτικών Φωλεάζοντων πτηνών είχαν από 7-9 φωλεάζοντα ζεύγη στην περιοχή του προτεινόμενου έργου, ενώ τα μικρά είδη όπως η Τριβιτούρα και Καλαμομουγιούδι είχαν από 16 και 18 ζεύγη αντίστοιχα – σε αντίθεση με την ενδημική Σκαλιφούρτα με μόνο 9 ζεύγη. Ενδιαφέρον είχε το Σιταροπούλλι με συνολικά 26 ζεύγη – η εξήγηση πρόδηλη, λόγω της μεγάλης εξάπλωσης δασυλλίων Τραχείας πεύκης στην Περιοχή του προτεινόμενου έργου, ο οικότοπος αυτού του Δασικού Είδους.

Έντεκα είδη ήταν Χειμερινοί Επισκέπτες – αυτά είναι: Πευκοτρασιήλα (*Lullula arborea*), Τρασιήλα (*Alauda arvensis*), Χωραφογαλούδι (*Anthus pratensis*), Άσπρος Ζευκαλάτης (*Motacilla alba*), Κοτσιηνολαίμης (*Erithacus rubecula*), Καρβουνιάρης (*Phoenicurus ochrurus*), Παπαθκιά (*Saxicola rubicola*), Μαυρόπουλος (*Turdus merula*), Τζήκλα (*Turdus philomelos*), Μουγιαννούδι (*Phylloscopus collybita*) και Σπίννος (*Fringilla coelebs*). Επιπλέον, επτά είδη είναι Μεταναστευτικά: Μελισσοφάγος (*Merops ariaster*), Θερκοπούλλι (*Jynx torquilla*), Κίτρινος Ζευκαλάτης (*Motacilla flava*), Θαμνογιαλλούρα (*Sylvia crassirostris*), Συκαλλίδι (*Sylvia curruca*), Αμπελοπούλλι (*Sylvia atricapilla*) και Θαμνογιαννούδι (*Phylloscopus trochilus*).

Τρία πουλιά Ενδημικών Ειδών /Υποειδών καταγράφηκαν στην γενική περιοχή μελέτης - Θουπί (*Otus scops cyrius*), Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyriaca*) και Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*)» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 178).

Τονίζεται ότι, με βάση το «Έντυπο ελάχιστων καταγραφών οι οποίες θα πρέπει να εκπονούνται και τις απαιτήσεις οι οποίες θα πρέπει να πληρούνται, έτσι ώστε να αποδίδεται ικανοποιητική αποτύπωση του βιολογικού περιβάλλοντος, στα θέματα που αφορούν την πτηνοπανίδα στις ΜΕΕΠ, αλλά και στις ΜΕΟΑ (Δέουσα Εκτίμηση) στις περιπτώσεις των περιοχών Natura 2000»^[9], στις περιπτώσεις που το μέγεθος του έργου ή της περιοχής που θα επηρεαστεί από το έργο είναι πέραν του ενός εκταρίου ή/και η περιοχή που θα επηρεαστεί αφορά φυσική / σχετικά ανεπηρέαστη περιοχή οι καταγραφές για τα φωλεάζοντα είδη αυξάνονται από 5 σε 8. Ωστόσο, σημειώνεται ότι για το συγκεκριμένο έργο έπρεπε να είχε εκπονηθεί και υποβληθεί ΜΕΟΑ. Συνεπώς, με βάση τις ελάχιστες απαιτούμενες καταγραφές της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, για έργα που δεν εμπίπτουν εντός περιοχών Natura 2000, αλλά δύναται να τις επηρεάσουν και απαιτείται ΜΕΟΑ, οι ελάχιστες απαιτήσεις είναι 10 ημερήσιες καταγραφές την περίοδο φωλεοποίησης και 10 ημερήσιες καταγραφές την περίοδο μετανάστευσης. Συνεπώς, ο αριθμός των καταγραφών πτηνοπανίδας δεν πληροί τις ελάχιστες απαιτούμενες καταγραφές της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας.

---

[9] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Εσωτερικών – Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας. 18.06.2019. Αρ. Φακ. Τ.Θ.02.10.005.03/9. Προς: Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος. Κοινοποίηση: Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών. Θέμα: Ελάχιστες απαιτούμενες καταγραφές, οι οποίες θα πρέπει να εκπονούνται έτσι ώστε να δίνεται ικανοποιητική αποτύπωση του βιολογικού περιβάλλοντος στα θέματα που αφορούν την πτηνοπανίδα στις Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον και στις Μελέτες Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Δέουσας Εκτίμησης) στις περιπτώσεις των περιοχών Natura 2000. [Πρόσβαση](#).

Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Εσωτερικών – Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας. 16.07.2019. Αρ. Φακ. Τ.Θ.02.10.005.03/9. Προς: Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος. Κοινοποίηση: Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών. Θέμα: Ελάχιστες απαιτούμενες καταγραφές, οι οποίες θα πρέπει να εκπονούνται έτσι ώστε να δίνεται ικανοποιητική αποτύπωση του βιολογικού περιβάλλοντος στα θέματα που αφορούν την πτηνοπανίδα στις Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον και στις Μελέτες Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Δέουσας Εκτίμησης) στις περιπτώσεις των περιοχών Natura 2000. [Πρόσβαση](#).

Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Εσωτερικών – Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας. 17.10.2019. Αρ. Φακ. Τ.Θ.02.10.005.03/9. Προς: Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος. Κοινοποίηση: Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών. Θέμα: Ελάχιστες απαιτούμενες καταγραφές, οι οποίες θα πρέπει να εκπονούνται έτσι ώστε να δίνεται ικανοποιητική αποτύπωση του βιολογικού περιβάλλοντος στα θέματα που αφορούν την πτηνοπανίδα στις Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον και στις Μελέτες Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Δέουσας Εκτίμησης) στις περιπτώσεις των περιοχών Natura 2000. [Πρόσβαση](#).

Η επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνει ελλιπείς / ανεπαρκείς, παραπλανητικές και λανθασμένες αναφορές. Ειδικότερα, στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου απαντώνται τουλάχιστον έντεκα (11) και όχι οκτώ (8) είδη του Παραρτήματος Ι («Άγρια πτηνά η προστασία των οποίων επιβάλλει τον καθορισμό Ζωνών Ειδικής Προστασίας») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015: Διπλογέρακο ή Αετοβαρβακίνα ή Σιαχινολάγουδο (*Buteo rufinus*), Σπιζαετός ή Περτικοσιάχινο (*Aquila fasciata*), Τρουλλουρίδα (*Burhinus oedicephalus*), Νυκτοπούλι (*Caprimulgus europaeus*), Πευκοτρασιήλα (*Lullula arborea*), Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyprica*), Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*), Σιταροπούλλι (*Emberiza caesia*), Βαλτοσιάχινο (*Circus aeruginosus*), Ορνιθοσιάχινο (*Circus cyaneus*) και Ασπροσιάχινο (*Circus macrourus*). Από αυτά, τουλάχιστον τα επτά (7) φωλιάζουν στην περιοχή: Διπλογέρακο ή Αετοβαρβακίνα ή Σιαχινολάγουδο (*Buteo rufinus*), Τρουλλουρίδα (*Burhinus oedicephalus*), Νυκτοπούλι (*Caprimulgus europaeus*), Πευκοτρασιήλα (*Lullula arborea*), Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyprica*), Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*) και Σιταροπούλλι (*Emberiza caesia*). Η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου φαίνεται να αποτελεί σημαντική περιοχή διασποράς και τροφοληψίας ενός (1) είδους, το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΧ («Είδη πτηνών υπό απειλή») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015: Σπιζαετός ή Περτικοσιάχινο (*Aquila fasciata*). Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τον Όρο 1.11.4 της Γνωμάτευσης που εκδόθηκε με βάση το άρθρο 17 («Διαδικασία εξέτασης μελέτης»), εδάφιο (6), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια ή/και Προγράμματα Νόμου του 2005 έως 2018, για τη ΣΜΠΕ σχετικά με τη χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν ΑΠΕ στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής (σελ. 29), η εγκατάσταση έργων ΑΠΕ εξετάζεται κατά περίπτωση σε τεμάχια που εμπίπτουν στις περιοχές φωλεοποίησης και σε περιοχές χωροκράτειας αρπακτικών πτηνών, τα οποία σύμφωνα με τη νομοθεσία αποτελούν είδη υπό απειλή, ενώ επιπλέον γίνεται διαβούλευση με την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας για αποφυγή απώλειας σημαντικών περιοχών τροφοληψίας και πρόκλησης όχλησης, λόγω της επέκτασης των δικτύων ηλεκτροδότησης και του οδικού δικτύου. Τα υπόλοιπα τρία (3) είδη αρπακτικών φαίνεται να χρησιμοποιούν την περιοχή ως πέρασμα για ξεκούραση και τροφοληψία κατά τη μετανάστευση, την άνοιξη και κυρίως το φθινόπωρο. Με βάση τα πιο πάνω, πέρα από τον Κίτση (*Falco tinnunculus*), στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου απαντώνται τουλάχιστον άλλα πέντε (5) σημαντικά είδη αρπακτικών: το Διπλογέρακο ή Αετοβαρβακίνα ή Σιαχινολάγουδο (*Buteo rufinus*), το οποίο φωλιάζει στην περιοχή, ο Σπιζαετός ή Περτικοσιάχινο (*Aquila fasciata*), το οποίο χρησιμοποιεί την περιοχή για διασπορά και τροφοληψία, καθώς και το Βαλτοσιάχινο (*Circus aeruginosus*), το Ορνιθοσιάχινο (*Circus cyaneus*) και το Ασπροσιάχινο (*Circus macrourus*), τα οποία φαίνεται να χρησιμοποιούν την περιοχή ως πέρασμα για ξεκούραση και τροφοληψία κατά τη μετανάστευση. Στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου απαντώνται επίσης τα τρία (3) είδη ενδημικών πουλιών της Κύπρου: η Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyprica*), ο Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*) και το Θουπί (*Otus cypricus*).

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (ii), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, θα πρέπει να διενεργηθούν τουλάχιστον άλλες δύο (2) καταγραφές των ειδών πτηνοπανίδας που απαντώνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ, με βάση τις ελάχιστες απαιτούμενες καταγραφές της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, οι οποίες πρέπει να εκπονούνται, έτσι ώστε να δίδεται ικανοποιητική αποτύπωση του βιολογικού περιβάλλοντος στα θέματα που αφορούν την πτηνοπανίδα στις ΜΕΕΠ και στις ΜΕΟΑ. Παράλληλα, θα πρέπει να υποβληθεί σχετικός πίνακας, στον οποίο να παρατίθενται όλα τα αναγκαία στοιχεία και δεδομένα όσον αφορά τα είδη πτηνοπανίδας που απαντώνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ, περιλαμβανομένων των ακόλουθων στοιχείων και δεδομένων:

- Επιστημονική και κοινή ονομασία κάθε είδους άγριου πτηνού,
- Συνολικός επηρεαζόμενος πληθυσμός κάθε είδους άγριου πτηνού εντός και πλησίον της ΑΠΜ,
- Συμπερίληψη ή μη κάθε είδους άγριου πτηνού στα Παραρτήματα Ι («Άγρια πτηνά η προστασία των οποίων επιβάλλει τον καθορισμό Ζωνών Ειδικής Προστασίας»), ΙΙ («Άγρια πτηνά που δύναται να καθοριστούν ως θήραμα»), VI («Προστατευόμενα είδη πτηνών») ή/και ΙΧ («Είδη πτηνών υπό απειλή») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015.

8. Επιπτώσεις στην υδρολογία και στα ύδατα

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ και της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ, δεν έγινε οποιαδήποτε καταγραφή των υδατορεμάτων, ποταμών, παραπόταμων, χειμάρρων, αργακιών, φραγμάτων άρδευσης και ζωνών προστασίας γεωτρήσεων άρδευσης ή/και ύδρευσης στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μ. από την κηρυγμένη ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Επιπλέον, το προτεινόμενο έργο καταλαμβάνει πολύ μεγάλο μέρος της λεκάνης απορροής του Ποταμού Γιαλιά. Τονίζουμε ότι οι αναφορές που γίνονται στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, οι οποίες αφορούν τα επιφανειακά υδάτινα σώματα εντός και πλησίον της ΑΠΜ, είναι λανθασμένες και τουλάχιστον ανεπαρκείς.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (iv), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, καθώς και του άρθρου 16 («Εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον») του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, θα πρέπει να υποβληθεί χάρτης, στον οποίο να αποτυπώνονται όλα τα επιφανειακά υδάτινα σώματα στην ΑΠΜ και ΕΠΜ. Επιπλέον, θεωρούμε ότι θα πρέπει να εκπονηθεί και να υποβληθεί ειδική υδρολογική μελέτη, έτσι ώστε να διαφανούν τυχόν επιπτώσεις στις υδρολογικές συνθήκες της περιοχής (π.χ. ρύπανση του εδάφους και των υδάτων, υποβάθμιση του εδάφους λόγω σφράγισης, υποβάθμισης ή/και συμπίεσης του εδάφους, αλλαγή στο συντελεστή διαπερατότητας του εδάφους, αύξηση της επιφανειακής απορροής υδάτων, μεταβολή της ροής και της ταχύτητας του νερού, υποβάθμιση των δομών και λειτουργιών του ποτάμιου οικοσυστήματος, διατάραξη και κατακερματισμός του ποτάμιου οικοσυστήματος από την ενδεχόμενη επέκταση των δικτύων δημόσιων υποδομών, κ.α.) από την εκτέλεση μεγάλης κλίμακας χωματουργικών εργασιών (εκχέρωση, εκσκαφές και επιχωματώσεις) εντός σημαντικού τμήματος της λεκάνης απορροής του Ποταμού Γιαλιά και ανάντη της ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και του προτεινόμενου ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007).

9. Επιπτώσεις στο έδαφος

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ και της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ, δεν έγινε οποιοσδήποτε υπολογισμός του τεράστιου όγκου εκσκαφών και επιχωματώσεων που απαιτούνται, λαμβάνοντας υπόψη τη γεωμορφολογία και το ανάγλυφο του εδάφους στην ΑΠΜ. Επιπλέον, στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στην ακριβή έκταση που χρειάζεται να εκχερσωθεί και στο ενδεχόμενο αλλοίωσης των υδρολογικών συνθηκών της ΑΠΜ και της ΕΠΜ, παρότι το προτεινόμενο έργο απέχει μόλις 160 μ. από την ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002) και εφάπτεται με τον προτεινόμενο ΤΚΣ Ποταμός Γιαλιάς (CY2000007). Επιπλέον, στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν περιλαμβάνεται οποιαδήποτε αναφορά στη συνολική έκταση που αναμένεται να επηρεαστεί από τη σφράγιση εδάφους, λόγω της ανέγερσης κτιρίου ελέγχου, κατοικίας φρουρού, αίθουσας πυρόσβεσης, υποσταθμού ΑΗΚ, σταθμού μετασηματιστή, σταθμού αποθήκευσης μπαταριών, καθώς και της τοποθέτησης περιμετρικού φράκτη και της κατασκευής οδικού δικτύου εντός της ΑΠΜ. Πέραν των πιο πάνω, στη ΜΕΕΠ (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 20, 28, 163-167, 185) και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 182-187) αναφέρεται ότι η ΑΠΜ εμπίπτει σε γεωργική γη υψηλής φυσικής αξίας (high nature value farmland) [10], χωρίς όμως να διευκρινίζεται ο τύπος, τα χαρακτηριστικά και η ακριβής έκταση.

Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με τον Όρο 1.11.8 της Γνωμάτευσης που εκδόθηκε με βάση το άρθρο 17 («Διαδικασία εξέτασης μελέτης»), εδάφιο (6), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια ή/και Προγράμματα Νόμου του 2005 έως 2018, για τη ΣΜΠΕ σχετικά με τη χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν ΑΠΕ στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής (σελ. 29), απαγορεύεται η εγκατάσταση

---

[10] Η γεωργική γη υψηλής φυσικής αξίας περιλαμβάνει γεωργικές εκτάσεις όπου η βιοποικιλότητα είναι πολύ σημαντική (καλλιέργειες και βοσκότοποι). Οι υπηρεσίες που παρέχονται από αυτούς τους βιότοπους είναι πολύ σημαντικές για τη διατήρηση της φύσης και την προστασία της βιοποικιλότητας. Η γεωργική γη υψηλής φυσικής αξίας διακρίνεται σε 3 τύπους: (1) Γεωργικές εκτάσεις με υψηλό ποσοστό ημι-φυσικής βλάστησης, (2) Γεωργικές εκτάσεις με μωσαϊκότητα, χαμηλής έντασης γεωργία και δομικά στοιχεία αγροτικού τοπίου (π.χ. ξερολιθιές, γεφύρια, νερόμυλοι, κ.α.) και (3) Γεωργικές εκτάσεις / βοσκότοπους με σημαντικά είδη πανίδας και χλωρίδας. Η γεωργική γη υψηλής φυσικής αξίας συνιστά βασικό δείκτη για την αξιολόγηση της γεωργίας και του περιβάλλοντος.

έργων ΑΠΕ σε τεμάχια με κλίση μεγαλύτερη του 25%. Στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ αναφέρεται ότι ακολουθείται ο συγκεκριμένος όρος, αλλά οι περιοχές αυτές δεν υποδεικνύονται σε χάρτη και δεν αναφέρεται η συνολική έκταση τους εντός της ΑΠΜ.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (iv), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, θα πρέπει να υπολογιστεί ο όγκος των απαιτούμενων εκσκαφών και επιχωματώσεων, έτσι ώστε να διαφανούν οι επιπτώσεις στη γεωμορφολογία της περιοχής και στο ανάγλυφο του εδάφους. Επιπλέον, θα πρέπει να υποβληθεί χάρτης στον οποίο να υποδεικνύεται η ακριβής έκταση που αναμένεται να εκχερσωθεί και σχετικός πίνακας στον οποίο να αναλύεται η συνολική έκταση που αναμένεται να επηρεαστεί από τη σφράγιση εδάφους (ανέγερση κτιρίου ελέγχου, κατοικίας φρουρού, αίθουσας πυρόσβεσης, υποσταθμού ΑΗΚ, σταθμού μετασχηματιστή, σταθμού αποθήκευσης μπαταριών, καθώς και τοποθέτηση περιμετρικού φράκτη και κατασκευή οδικού δικτύου εντός της ΑΠΜ). Επιπλέον, θα πρέπει να υποβληθεί χωροταξικό σχέδιο, στο οποίο να υποδεικνύεται η ακριβής θέση όλων των πιο πάνω υποδομών, πέραν της εγκατάστασης των φωτοβολταϊκών πλαισίων. Παράλληλα, θα πρέπει να υποβληθεί χάρτης με τις περιοχές εντός της ΑΠΜ που παρουσιάζουν κλίση μεγαλύτερη του 25%, όπου απαγορεύεται η χωροθέτηση φωτοβολταϊκών πλαισίων, και να αποσαφηνιστεί η συνολική έκταση τους. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να διευκρινιστεί ο τύπος, τα χαρακτηριστικά και η έκταση της γεωργικής γης υψηλής φυσικής αξίας που αναμένεται να καταληφθεί και να επηρεαστεί από την κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου έργου.

10. Επιπτώσεις στην πολιτιστική και αρχαιολογική κληρονομιά

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ και της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ, δεν γίνεται επαρκής αναφορά στα αρχαία μνημεία και στους χώρους αρχαιολογικών ανασκαφών εντός της ΑΠΜ και της ΕΠΜ. Επιπλέον, στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν αναφέρονται και δεν υποδεικνύονται σε χάρτη αρκετά αξιολογικά στοιχεία πολιτιστικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, τα οποία χωροθετούνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ, περιλαμβάνουν κυρίως λίθινες / πετρόκτιστες κατασκευές, όπως γεφύρια και νερόμυλους, και συνδέονται άμεσα με το φυσικό περιβάλλον και τον Ποταμό Γιαλιά.

Στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 23, 172, 210) αναφέρεται ότι *«σύμφωνα με την παράδοση, στην τοποθεσία Πετρερά, που βρίσκεται μόλις πεντακόσια μέτρα νοτιοδυτικά του χωριού υπήρχε παλαιότερα οικισμός, τα ερείπια του οποίου είναι σήμερα μεγάλοι σωροί από πέτρες και γι' αυτό η περιοχή ονομάστηκε Πετρερά. Η συγκεκριμένη περιοχή δεν αποτελεί αρχαιότητα, αλλά αξιοθέατο. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων υπέβαλε τις απόψεις στις 19 Αυγούστου 2022 και 13 Μαΐου 2024 (Βλέπε Παράρτημα IV) και ζητά την αφαίρεση συγκεκριμένης περιοχής από την υλοποίηση κατασκευαστικών έργων. Ο εργοδότης ενημέρωσε του μελετητές ότι βρίσκεται σε διαβούλευση με το Τμήμα Αρχαιοτήτων για να διαφανεί αν υπάρχει τρόπος υλοποίησης του προτεινόμενου έργου χωρίς τον επηρεασμό της περιοχής που πιθανόν να παρουσιάζει αρχαιολογικό ενδιαφέρον»*. Δεν αντιλαμβανόμαστε τους λόγους για τους οποίους ο Κύριος του Έργου και η Ομάδα Μελετητών επιδιώκουν διαβούλευση με το Τμήμα Αρχαιοτήτων, το οποίο στις προκαταρκτικές του απόψεις ζήτησε ήδη την αφαίρεση της περιοχής Πετρερά από το Γενικό Χωροταξικό Σχέδιο (Master Plan) του προτεινόμενου έργου.

Σημειώνεται επίσης ότι στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται ελλειπείς / ανεπαρκείς, παραπλανητικές και λανθασμένες αναφορές όσον αφορά τον χώρο αρχαιολογικών ανασκαφών στην τοποθεσία Κούρβελλος, η οποία επίσης εμπίπτει εντός της ΑΠΜ του προτεινόμενου έργου. Συγκεκριμένα, στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 23, 191) αναφέρεται ότι *«η περιοχή του Αναλυόντα κατοικήθηκε από τους αρχαιότετους χρόνους. Στην τοποθεσία Κούρβελλος, που βρίσκεται στα νοτιοανατολικά του χωριού, γαλλική αρχαιολογική αποστολή επεσήμανε ευρήματα και εργαλεία της Νεολιθικής εποχής (4.800 π.χ.), της ίδιας δηλαδή εποχής με τον οικισμό της Χοιροκοιτίας. Στην περιοχή δεν υπάρχει σήμερα οικισμός, γιατί σύμφωνα με τα συμπεράσματα της αρχαιολογικής αποστολής ο χώρος χρησιμοποιείτο ως προσωρινή κατοικία»*. Παρόλα αυτά, δεν αναφέρεται ότι ο χώρος αρχαιολογικής ανασκαφής εμπίπτει εντός της ΑΠΜ του προτεινόμενου έργου.

Συνολικά, στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου χωροθετούνται τα ακόλουθα κηρυγμένα Αρχαία Μνημεία, χώροι αρχαιολογικών ανασκαφών και θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος:

Πλησίον της ΑΠΜ χωροθετούνται τέσσερις (4) νερόμυλοι εκ των οκτώ (8) συνολικά, οι οποίοι βρίσκονται κατά μήκος του ποταμού Γιαλιά. Οι τέσσερις (4) νερόμυλοι, οι οποίοι αποτελούν σημαντικά Αρχαία Μνημεία της περιοχής είναι: ο Μύλος του Μεττή σε απόσταση μόλις 23 μ. ανατολικά, ο Μύλος του Σαβόγια 1 σε απόσταση μόλις 31 μ. ανατολικά, ο Μύλος του Σαβόγια 2 σε απόσταση μόλις 18 μ. ανατολικά και ο Μύλος του Χαπέση σε απόσταση 219 μέτρα βορειοδυτικά

Εντός και πλησίον της ΑΠΜ χωροθετούνται τέσσερις (4) γνωστές αρχαιολογικές θέσεις, οι οποίες είναι καταγεγραμμένες στο αρχείο του Τμήματος Αρχαιοτήτων: Καταλιόντας – Κούρβελλος εντός της ΑΠΜ, Μαθιάτης – Κάτω Κουριά σε απόσταση 219 μ., Μαθιάτης – Βιλλούρια σε απόσταση 500 μ. και Αγία Βαρβάρα – Ασπρόκρεμμος σε απόσταση 1,120 μ.

Πλησίον της ΑΠΜ χωροθετείται μία (1) αρχαιολογική θέση, η οποία δεν έχει καταγραφεί από το Τμήμα Αρχαιοτήτων: Μαθιάτης – Πάνω Εκκλησιά σε απόσταση μόλις 58 μ.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (vi), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, θα πρέπει να περιληφθεί σαφής αναφορά και παρουσίαση όλων των κηρυγμένων Αρχαίων Μνημείων Πίνακα Α' και Β' ^[11], χώρων αρχαιολογικών ανασκαφών ^[12] και υποψήφιων Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO ^[13], που εμπίπτουν στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη. Επιπλέον, οι θέσεις των κηρυγμένων Αρχαίων Μνημείων, χώρων αρχαιολογικών ανασκαφών και υποψήφιων Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO θα πρέπει να αποτυπωθούν σε χάρτη, ο οποίος να συνοδεύεται από πίνακα στον οποίο να αναφέρονται οι ακριβείς αποστάσεις τους από τα πλησιέστερα όρια του προτεινόμενου έργου και να διευκρινίζεται κατά πόσον το προτεινόμενο έργο θα είναι ορατό από τις συγκεκριμένες θέσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να καταγραφούν και να χαρτογραφηθούν όλα τα αξιόλογα στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς εντός της ΑΠΜ και της ΕΠΜ, προσδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στα γεφύρια και στους νερόμυλους που χωροθετούνται κατά μήκος του Ποταμού Γιαλιά και των παραπόταμων του.

11. Επιπτώσεις στο φυσικό και πολιτιστικό τοπίο

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ (σελ. 19, 28, 152, 181) και της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ (σελ. 20, 25, 27, 29, 158, 194, 203), δεν γίνεται επαρκής αναφορά στα στοιχεία που χαρακτηρίζουν το φυσικό και πολιτιστικό (ιστορικό και παραδοσιακά ανθρωπογενές) τοπίο της ΑΠΜ και της ΕΠΜ. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στην ΕΠΜ υφίσταται ένα καθορισμένο Προστατευόμενο Τοπίο (ΠΤ), ο Υδατοφράκτης Λυθροδόνα, ενώ παράλληλα στην ΑΠΜ υφίστανται αξιόλογα Γεωμορφώματα και κυρίως λόφοι με βραχώδεις εξάρσεις. Παράλληλα, στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν αναφέρονται καν τα τοπωνύμια της ΑΠΜ, τα οποία καταδεικνύουν και τη φυσιογνωμία της, όπως για παράδειγμα ο Κούρβελλος (βραχώδης λόφος) και τα τουρκοκυπριακά τοπωνύμια που αναφέρονται στην ύπαρξη λόφου (Tere) στη συγκεκριμένη τοποθεσία. Επιπρόσθετα, στη ΜΕΕΠ δεν αναφέρονται και δεν υποδεικνύονται σε χάρτη αρκετά αξιόλογα στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς, τα οποία χωροθετούνται εντός και πλησίον της ΑΠΜ, περιλαμβάνουν κυρίως λίθινες / πετρόκτιστες κατασκευές, όπως γεφύρια και νερόμυλους, και συνδέονται άμεσα με το φυσικό περιβάλλον και τον Ποταμό Γιαλιά.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (iii), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, καθώς και τις πρόνοιες του περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για το Τοπίο (Κυρωτικού) Νόμου του 2006, θα πρέπει να περιληφθεί σαφής αναφορά και παρουσίαση όλων των αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου

^[11] Κυπριακή Δημοκρατία – Υφυπουργείο Πολιτισμού – Τμήμα Αρχαιοτήτων. Αρχική > Μνημεία. [Πρόσβαση](#).

^[12] Κυπριακή Δημοκρατία – Υφυπουργείο Πολιτισμού – Τμήμα Αρχαιοτήτων. Αρχική > Ανασκαφές. [Πρόσβαση](#).

^[13] UNESCO – World Heritage Convention. Home > Tentative Lists > Cyprus. [Πρόσβαση](#).

της ΑΠΜ και της ΕΠΜ. Επιπλέον, οι θέσεις των στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου θα πρέπει να αποτυπωθούν σε χάρτη, ο οποίος να συνοδεύεται από πίνακα, στον οποίο να αναφέρονται οι ακριβείς αποστάσεις τους από τα πλησιέστερα όρια του προτεινόμενου έργου και να διευκρινίζεται το κατά πόσον το προτεινόμενο έργο θα είναι ορατό από τις συγκεκριμένες θέσεις.

12. Επιπτώσεις στα υλικά αγαθά, καθώς και στις καθορισμένες πολεοδομικές ζώνες και επιτρεπόμενες χρήσεις γης

Όσον αφορά το πολεοδομικό καθεστώς, η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου εμπίπτει στις ακόλουθες 4 Πολεοδομικές Ζώνες: Άνευ Ζώνης (ΑΖ), Γεωργικής Χρήσης (Γ3), Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1) και Προστασίας των Υδάτων (Ζ3). Το πολεοδομικό καθεστώς της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου καθορίστηκε με βάση τις Εγκριμένες Πολεοδομικές Ζώνες 2015 Χωροταξικής Περιοχής II Επαρχίας Λευκωσίας (Κοινότητες: Ανάγεια, Αναλιόντας, Επισκοπειό, Εργάτες, Καμπιά, Καπέδες, Κάτω Δευτερά, Πάνω Δευτερά, Κοτσιάτης, Λυθροδόνας, Μαθιάτης, Μαργί, Πέρα Ορεινής, Πολιτικό, Σια, Ψημολόφου), οι οποίες δημοσιεύτηκαν στις 18.12.2015 ^[14] και διέπονται από τις πρόνοιες της *Δήλωσης Πολιτικής για την Υπαιθρο* του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, του Υπουργείου Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας ^[15]. Στη ΜΕΕΠ (σελ. 20, 28, 33, 163-164, 183-184, 185, 193) και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 22, 30, 182-189, 206-207, 208) δεν περιλαμβάνεται επαρκής αναφορά στις ισχύουσες πολεοδομικές ζώνες και στις επιτρεπόμενες χρήσεις γης.

Με βάση το άρθρο 2 («Ερμηνεία»), εδάφιο (2), στοιχείο (α), σημείο (ν), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, θα πρέπει να περιληφθούν σαφείς αναφορές στην ακριβή έκταση και το ποσοστό επηρεασμού κάθε πολεοδομικής ζώνης στην οποία εμπίπτει το προτεινόμενο έργο. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να εντοπιστούν και να χαρτογραφηθούν όλες οι υφιστάμενες χρήσεις γης (γεωργικές καλλιέργειες, κτηνοτροφικά υποστατικά, μεμονωμένες κατοικίες, κ.α.), οι οποίες είτε εφάπτονται είτε περικλείονται από το προτεινόμενο έργο. Σημειώνεται επίσης ότι, στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ αναφέρονται οι αποστάσεις από τους πυρήνες των τοπικών κοινοτήτων και όχι οι αποστάσεις από το πλησιέστερο όριο ανάπτυξης. Συνεπώς, θα πρέπει να δοθούν οι ακριβείς αποστάσεις από τα πλησιέστερα όρια ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων. Παράλληλα, θα πρέπει να εντοπιστούν και να αναλυθούν οι επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου στις υφιστάμενες χρήσεις γης, λαμβάνοντας υπόψη την ασύμβατη χρήση του προτεινόμενου έργου με τις ισχύουσες πολεοδομικές ζώνες, την χωροθέτηση του προτεινόμενου έργου σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή / περιοχή ιδιαίτερης οικολογικής αξίας, καθώς και την έκταση του προτεινόμενου έργου, δεδομένου ότι καταλαμβάνει πολύ μεγάλο μέρος της επικράτειας των διοικητικών ορίων των κοινοτήτων Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη.

13. Εξέταση εναλλακτικών επιλογών και υπαλλακτικών λύσεων

Στη ΜΕΕΠ (σελ. 17, 119-120) και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 17-18, 123-124) δεν αναφέρονται καν οι εναλλακτικές επιλογές που εξετάστηκαν, ενώ οι σχετικές αναφορές είναι τουλάχιστον ανεπαρκείς. Δεδομένου ότι το προτεινόμενο έργο χωροθετείται κυρίως σε κρατική χαλίτικη γη, θα πρέπει να παρουσιαστούν, να αναλυθούν και να εξηγηθούν οι εναλλακτικές επιλογές που εξετάστηκαν στα πλαίσια της ΜΕΕΠ και της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ. Επιπλέον, θα πρέπει να διευκρινιστεί κατά πόσον τα 9 ιδιωτικά τεμάχια γης από τα συνολικά 22 τεμάχια χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου αποτελούν ιδιοκτησία του κύριου του έργου ή έχουν εκμισθωθεί από ιδιώτη/ες ή αποτελούν τεμάχια γης

^[14] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Εσωτερικών – Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Αρχική > Σχέδια Ανάπτυξης > Ημερομηνία Δημοσίευσης: 18.12.2015 – Επαρχία: Λευκωσία – Θέμα: Εγκριμένες Πολεοδομικές Ζώνες 2015 Χωροταξικής Περιοχής II (Κοινότητες: Ανάγεια, Αναλιόντας, Επισκοπειό, Εργάτες, Καμπιά, Καπέδες, Κάτω Δευτερά, Πάνω Δευτερά, Κοτσιάτης, Λυθροδόνας, Μαθιάτης, Μαργί, Πέρα Ορεινής, Πολιτικό, Σια, Ψημολόφου) – Σχετικά Αρχεία: 02 Αναλιόντας, 10 Λυθροδόνας & 11 Μαθιάτης. [Πρόσβαση](#).

^[15] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Εσωτερικών – Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Αρχική > Σχέδια Ανάπτυξης > Ημερομηνία Δημοσίευσης: 14.02.2014 – Επαρχία: Παγκύπρια – Θέμα: Δήλωση Πολιτικής για την Υπαιθρο – Σχετικά Αρχεία: Ενιαίο Κείμενο Δήλωσης Πολιτικής 1996 – 2014 (Ισχύον). [Πρόσβαση](#).

τουρκοκυπριακής ιδιοκτησίας, τα οποία έχουν παραχωρηθεί από τον Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών. Σε περίπτωση που τα ιδιωτικά τεμάχια γης αποτελούν τουρκοκυπριακές ιδιοκτησίες, θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί κατά πόσο αυτό συνάδει με τις πρόνοιες του περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμου του 1991 έως 2023.

14. Λανθασμένη, ατεκμηρίωτη και αβάσιμη / ανυπόστατη εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον από την κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου έργου

Με βάση τα όσα αναφέρονται πιο πάνω, θεωρούμε ότι η ποσοτική και ποιοτική εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον από την κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου έργου είναι πλήρως λανθασμένη, ατεκμηρίωτη και αβάσιμη / ανυπόστατη (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 21-26, 172-190, 210-214 και επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 23-27, 194-225, 242-247). Είναι άξιο απορίας πως είναι δυνατό να διενεργείται μία εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον ελλείψει τόσο σημαντικών στοιχείων για τόσες κρίσιμες παραμέτρους ανάλυσης, όπως αυτές καθορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία. Η παράμετρος του φυσικού περιβάλλοντος είναι ίσως η πιο χαρακτηριστική. Είναι πραγματικά άξιο απορίας πως μπορεί μία ομάδα μελετητών να προβαίνει σε εκτίμηση επιπτώσεων στο βιολογικό περιβάλλον μίας οποιασδήποτε περιοχής χωρίς να έχει διενεργήσει επαρκείς καταγραφές των τύπων φυσικών και ημιφυσικών οικοτόπων, καθώς και των ειδών άγριας χλωρίδας, πανίδας και πτηνοπανίδας που απαντώνται σ' αυτήν. Επιπρόσθετα, πως μπορεί μία ομάδα μελετητών να προβαίνει σε εκτίμηση επιπτώσεων στο βιολογικό περιβάλλον μίας οποιασδήποτε περιοχής χωρίς να γνωρίζει καν τα όρια των παρακείμενων προστατευόμενων περιοχών, πόσο μάλλον τους στόχους διατήρησης και τα μέτρα προτεραιότητας που έχουν τεθεί για αυτές τις προστατευόμενες περιοχές.

15. Ανεπαρκής εκτίμηση συνεργιστικών επιπτώσεων από τη βελτίωση ή/και την επέκταση των δικτύων δημόσιων υποδομών

Στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ περιλαμβάνονται σαφείς παραδοχές όσον αφορά την ανάγκη βελτίωσης ή/και επέκτασης των δικτύων δημόσιων υποδομών στην ΑΠΜ και ΕΠΜ. Ειδικότερα, στα πλαίσια της κατασκευής και λειτουργίας του προτεινόμενου έργου απαιτείται η βελτίωση του οδικού δικτύου, η επέκταση του δικτύου ηλεκτροδότησης και η δημιουργία υποδομών πυρασφάλειας (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 21, 29, 58-59, 64, 109, 152-153, 171, 184-185 και επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 23, 26, 30, 192-193, 194, 209-210). Παρότι αναγνωρίζεται η ανάγκη βελτίωσης ή/και επέκτασης των δικτύων δημόσιων υποδομών στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, στη ΜΕΕΠ και στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν περιλαμβάνονται σαφή και επαρκή στοιχεία όσον αφορά τη διαπλάτυνση, διάνοιξη ή/και εγγραφή δρόμων, καθώς και την επέκταση των υφιστάμενων δικτύων ηλεκτροδότησης στην ΑΠΜ και την ΕΠΜ.

Ιδιαίτερα ενδεικτική είναι η ανεπαρκής εκτίμηση των συνεργιστικών επιπτώσεων του προτεινόμενου έργου και του τρόπου σύνδεσης του με το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ). Όπως αναφέρεται στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ (σελ. 23, 192, 208-209): «Όσον αφορά τη σύνδεση του προτεινόμενου έργου με το εθνικό δίκτυο, οι αναγκαίοι υποσταθμοί της ΑΗΚ θα ανεγερθούν εντός της ΑΠΜ, όπως προβλέπεται από την αρμόδια αρχή. Στο παρόν στάδιο δεν είναι γνωστή η πορεία των καλωδίων σύνδεσης του προτεινόμενου έργου με το εθνικό ηλεκτρικό δίκτυο. Οι σχεδιαστές του προτεινόμενου έργου έχουν ήδη αποταθεί και διαβουλεύονται με το Διαχειριστή του εθνικού δικτύου για έκδοση των όρων σύνδεσης. Στα πλαίσια της αδειοδότησης των γραμμών σύνδεσης αν είναι αναγκαίο θα εκπονηθεί ΜΕΕΠ από την ΑΗΚ για την αδειοδότηση των καλωδίων σύνδεσης. Προς το παρόν εξετάζονται τρεις εναλλακτικές λύσεις για την σύνδεση με τον κυρίως κορμό (γραμμές ψηλής τάσης) του εθνικού δικτύου ηλεκτροδότησης».

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, θα πρέπει να εντοπίζονται, να καταγράφονται, να αναλύονται και να εκτιμώνται οι συνεργιστικές επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου, οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αμελητέες. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να υποβληθεί χάρτης, στον οποίο να σημειώνονται όλα τα υφιστάμενα δίκτυα δημόσιων υποδομών (υφιστάμενο οδικό δίκτυο και δίκτυο γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, καθορισμένα όρια υδροδότησης και αποχέτευσης) στην ΑΠΜ και ΕΠΜ, καθώς και οι προτεινόμενες επεκτάσεις των υφιστάμενων δικτύων δημόσιων υποδομών στην ΑΠΜ και ΕΠΜ. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στον ακριβή τρόπο σύνδεσης και στην ακριβή

όδευση σύνδεσης του προτεινόμενου έργου με το υφιστάμενο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας της ΑΗΚ, με σαφή αναφορά στις εκτιμώμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

16. Ανεπαρκής εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων, σε συνδυασμό με άλλα έργα και σχέδια που χωροθετούνται στην ίδια περιοχή

Στα πλαίσια εκπόνησης και υποβολής της ΜΕΕΠ, λαμβάνονται υπόψη μόνο τρία (3) αδειοδοτημένα φωτοβολταϊκά πάρκα, εκ των οποίων δύο (2) χωροθετούνται στην κοινότητα Αγίας Βαρβάρας και ένα (1) στην κοινότητα Λυθροδόνα (βλ. ΜΕΕΠ, σελ. 27, 59, 162-163, 191-195 και επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 28-31, 195-210, 218-222). Ως εκ τούτου, δεν λαμβάνονται υπόψη τα ήδη προτεινόμενα έργα, για τα οποία έχουν ήδη υποβληθεί αιτήσεις χορήγησης πολεοδομικής άδειας και εκκρεμούν ΜΕΕΠ προς αξιολόγηση. Επιπλέον, δεν λαμβάνονται υπόψη οποιαδήποτε άλλα έργα και σχέδια χωροθετούνται στην ίδια περιοχή και την επιβαρύνουν αθροιστικά. Επιπλέον, οι σχετικοί χάρτες που περιλαμβάνονται στη ΜΕΕΠ είναι ανεπαρκείς, καθότι δεν αναφέρονται καν στα υφιστάμενα έργα, τα οποία εφάπτονται ή ακόμη και περικλείονται από το προτεινόμενο έργο.

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, θα πρέπει να αξιολογηθούν οι σωρευτικές επιπτώσεις, έτσι ώστε να χαρτογραφηθούν και να ληφθούν υπόψη όλες οι υφιστάμενες αναπτύξεις που χωροθετούνται στην ΑΠΜ και ΕΠΜ (γεωργικά και κτηνοτροφικά υποστατικά, μεμονωμένες κατοικίες, εκκλησίες, κ.α.), καθώς και όλα τα έργα και σχέδια που χωροθετούνται στην ΑΠΜ και ΕΠΜ και περιλαμβάνονται στο Αρχείο Έργων [16], στο Αρχείο Σχεδίων και Προγραμμάτων [17], στο Αρχείο Εκθέσεων Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης [18] και στο Αρχείο Εκθέσεων Προελέγχου [19] του Τμήματος Περιβάλλοντος.

17. Ανεπαρκής εκτίμηση έμμεσων / δευτερογενών επιπτώσεων

Η ΜΕΕΠ και η επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν περιλαμβάνουν οποιαδήποτε αναφορά στην παράμετρο των έμμεσων και δευτερογενών επιπτώσεων. Στην προκειμένη περίπτωση, οι σημαντικότερες έμμεσες επιπτώσεις αφορούν την απώλεια τεράστιας έκτασης γεωργικής και κτηνοτροφικής γης, καθώς και τη σημαντική μείωση της επιτρεπόμενης περιοχής κυνηγίου. Δεδομένου ότι η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου εμπίπτει ως επί το πλείστο σε καθορισμένες Πολεοδομικές Ζώνες Γεωργικής Χρήσης (Γ3) και Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1), καθώς και σε καθορισμένη Επιτρεπόμενη Περιοχή Κυνηγίου, οι έμμεσες / δευτερογενείς επιπτώσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αμελητέες.

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, θα πρέπει να εντοπίζονται, να καταγράφονται, να αναλύονται και να εκτιμώνται οι έμμεσες / δευτερογενείς επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου. Σε αυτά τα πλαίσια, θα πρέπει να περιληφθούν σαφείς αναφορές στην ακριβή έκταση και το ποσοστό επηρεασμού κάθε πολεοδομικής ζώνης στην οποία εμπίπτει το προτεινόμενο έργο, καθώς και στην ακριβή έκταση και το ποσοστό επηρεασμού της Επιτρεπόμενης Περιοχής Κυνηγίου, η οποία εμπίπτει στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη.

18. Παράβαση προνοιών ισχύουσας νομοθεσίας για τη διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης και παρουσίασης

[16] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχείο Έργων – Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον. [Πρόσβαση](#).

[17] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχείο Σχεδίων και Προγραμμάτων – Στρατηγική Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον. [Πρόσβαση](#).

[18] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχική > Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητας > Δίκτυο Natura 2000 > Εκθέσεις Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης. [Πρόσβαση](#).

[19] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχική > Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητας > Δίκτυο Natura 2000 > Εκθέσεις Προελέγχου / Screening. [Πρόσβαση](#).

Σύμφωνα με το άρθρο 26 («Περιεχόμενο Μελέτης»), εδάφιο (7), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, προτού υποβληθεί μία ΜΕΕΠ, ο κύριος του έργου υποχρεούται να προβεί σε δημόσια διαβούλευση και τουλάχιστον σε μια δημόσια παρουσίαση πριν οριστικοποιήσει το περιεχόμενο της, με στόχο να δοθεί η δυνατότητα στην ενδιαφερόμενη αρχή τοπικής αυτοδιοίκησης και το κοινό να υποβάλουν σχόλια και προτάσεις για τις επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον. Νοείται ότι οι απόψεις αυτές παρατίθενται στη ΜΕΕΠ μαζί με σχολιασμό για το βαθμό στον οποίο λήφθηκαν υπόψη.

Ωστόσο, σύμφωνα με την ΜΕΕΠ (σελ. 33), οι απόψεις των Προέδρων των Κοινοτικών Συμβουλίων Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη θα υποβληθούν στο Τμήμα Περιβάλλοντος μετά την έγγραφη τεκμηρίωση τους και την αποστολή τους προς την ομάδα μελετητών. Επιπλέον, αναφέρεται ότι οι ενέργειες που προγραμματίζονται για τη διενέργεια δημόσιας παρουσίασης για το προτεινόμενο έργο είναι οι εξής: (α) ανάρτηση της ΜΕΕΠ και σχετικής ανακοίνωσης για υποβολή σχολίων και εισηγήσεων από το ενδιαφερόμενο κοινό στην ιστοσελίδα της ομάδας μελετητών, (β) ανάρτηση σχετικής ανακοίνωσης για τα έργα και πληροφορίες για υποβολή σχολίων και εισηγήσεων από το ενδιαφερόμενο κοινό σε δυο ημερήσιες εφημερίδες, και (γ) ανάρτηση ανακοίνωσης για υποβολή σχολίων και εισηγήσεων και κοινοποίηση της ΜΕΕΠ στα Κοινοτικά Συμβούλια Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη και στις ιστοσελίδες των Κοινοτικών Συμβουλίων. Στην περίπτωση που υπάρξουν σχόλια / απόψεις από το ενδιαφερόμενο κοινό σχετικά με τα περιβαλλοντικά θέματα του προτεινόμενου έργου, αυτά θα ληφθούν σοβαρά υπόψη και όπου κρίνεται αναγκαίο θα ενσωματωθούν στη ΜΕΕΠ.

Σημειώνεται ότι τα Κοινοτικά Συμβούλια Λυθροδόνα, Αναλιόντα και Μαθιάτη, με κοινές επιστολές ημερομηνίας 06.04.2021 και 26.09.2023, τοποθετήθηκαν αρνητικά για το προτεινόμενο έργο, γεγονός το οποίο δεν αναφέρεται στη ΜΕΕΠ. Επιπλέον, η προσέγγιση που ακολουθείται στα πλαίσια της ΜΕΕΠ όσον αφορά την δημόσια διαβούλευση και παρουσίαση δεν συνάδει με τις πρόνοιες της ισχύουσας νομοθεσίας και τον Οδηγό για Δημόσια Διαβούλευση και Παρουσίαση του Τμήματος Περιβάλλοντος, ημερομηνίας 05.04.2019 [20].

Θεωρούμε ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 26 («Περιεχόμενο Μελέτης»), εδάφιο (7), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023. Σε αυτά τα πλαίσια, θα πρέπει να επισυναφθούν, υπό τη μορφή παραρτήματος στη ΜΕΕΠ, οι απόψεις των ενδιαφερόμενων αρχών (π.χ. Τμήμα Γεωργίας, Τμήμα Αρχαιοτήτων, Τμήμα Δασών, Τμήμα Αρχαιοτήτων, ΑΗΚ, κ.α.) και των τοπικών αρχών (Κοινοτικά Συμβούλια Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη). Σημειώνεται ότι οι προκαταρκτικές απόψεις του Τμήματος Δασών υποβλήθηκαν στις 03.08.2021, αλλά στην επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ δεν επισυνάπτεται ολόκληρη η επιστολή στο «Παράρτημα IV – Αποδεικτικά Στοιχεία Δημόσιας Παρουσίασης και Δημόσιας Διαβούλευσης και Πρακτικά Δημόσιας Ακρόασης» (βλ. επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, σελ. 323). Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι τα πρακτικά της δημόσιας ακρόασης που έγινε στις 07.12.2023 στα γραφεία του Κοινοτικού Συμβουλίου Αναλιόντα είναι εξαιρετικά ανεπαρκή, καθότι περιλαμβάνουν μόνο τα ερωτήματα που τέθηκαν από το ενδιαφερόμενο κοινό, αλλά στα πρακτικά δεν περιλαμβάνεται οποιοσδήποτε σχολιασμός για το βαθμό στον οποίο λήφθηκαν υπόψη τα ερωτήματα και σχόλια του ενδιαφερόμενου κοινού από την ομάδα μελετητών. Θεωρούμε ότι τα πιο πάνω θα πρέπει να προβληματίσουν ιδιαίτερα την Περιβαλλοντική Αρχή, σε σχέση με την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 26 («Περιεχόμενο Μελέτης»), εδάφιο (7), του άρθρου 35 («Μητρώο εγγεγραμμένων μελετητών Μελετών Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον»), εδάφιο (2), και του Ένατου Παραρτήματος («Κώδικας αρχών») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023.

19. Επιτακτική ανάγκη διεξαγωγής δημόσιας ακρόασης για την επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ από την Περιβαλλοντική Αρχή, σε συνεργασία με τις Τοπικές Αρχές

---

[20] Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος – Τμήμα Περιβάλλοντος. Αρχική > Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον > Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Έργα > Οδηγοί > Οδηγός για δημόσια διαβούλευση – παρουσίαση. [Πρόσβαση](#).

Σύμφωνα με το άρθρο 39 («Δημόσια ακρόαση») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, για κάθε έργο του Πρώτου Παραρτήματος για το οποίο υποβάλλεται ΜΕΕΠ, ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος αποφασίζει κατά πόσον η διενέργεια δημόσιας ακρόασης θα ήταν χρήσιμη ή ενδεδειγμένη, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του έργου, κατά πόσον πρόκειται για έργο παρόμοιο του οποίου δεν έγινε προηγουμένως στη μορφή ή τις διαστάσεις του, το εύρος του δημοσίου ενδιαφέροντος για το έργο, καθώς και τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές του επιπτώσεις και διαστάσεις. Η δημόσια ακρόαση αποσκοπεί στην πληροφόρηση του κοινού στην πληρέστερη ενημέρωση της Περιβαλλοντικής Αρχής και στην καταγραφή των απόψεων του κοινού.

Στην περίπτωση που αποφασίσει τη διενέργεια δημόσιας ακρόασης, ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος μεριμνά για τα ακόλουθα:

- Ρυθμίζει κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη διενέργεια της δημόσιας ακρόασης, καθορίζει τις ημέρες και τους χώρους διεξαγωγής της και προσδιορίζει τα κύρια θέματα που θεωρούνται ουσιώδη ως προς το αξιολογούμενο έργο και για τα οποία επιδιώκεται η παρουσίαση απόψεων.
- Προβλίνει σε σχετικές δημοσιεύσεις και γνωστοποιήσεις, τουλάχιστον 15 ημέρες πριν την ακρόαση, στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος, σε 2 ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδες, με αναρτήσεις στα γραφεία της ενδιαφερόμενης αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης και, σε περιπτώσεις μεγάλων έργων με πιθανές ευρύτερες επιπτώσεις, με ανακοινώσεις σε τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς.
- Διαθέτει για επιθεώρηση από το κοινό, αντίγραφο της ΜΕΕΠ μαζί με τη μη τεχνική της περίληψη, στα γραφεία του Τμήματος Περιβάλλοντος, όσο και στα γραφεία της αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης, στα όρια της οποίας το έργο προτείνεται να εκτελεστεί καθώς και άλλων τοπικών αρχών αν κατά τη γνώμη του Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος είναι πιθανόν να επηρεαστούν από το έργο. Η ΜΕΕΠ αναρτάται, επίσης, στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος.

Κατά την ημέρα της ακρόασης, ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος ή εκπρόσωπός του, προεδρεύει και ρυθμίζει την όλη διαδικασία και οφείλει, όσο είναι εφικτό, να δώσει την ευκαιρία σε κάθε πρόσωπο που βρίσκεται στην ακρόαση, το οποίο επιθυμεί να πράξει τούτο, να εκφράσει τις απόψεις, διαπιστώσεις, παρατηρήσεις, ερωτήματα και εισηγήσεις του σχετικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της προτεινόμενης ανάπτυξης, περιλαμβανομένων τυχόν κενών ή παραλείψεων της ΜΕΕΠ. Γραπτές αιτιολογημένες παραστάσεις μπορούν να υποβληθούν πριν και κατά την ακρόαση ή σε διάστημα 7 ημερών μετά τη λήξη της. Οι απόψεις που εκφράστηκαν κατά τη δημόσια ακρόαση και στις τυχόν γραπτές παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν, καταγράφονται από το Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, ο οποίος, μέσα σε 15 ημέρες από την ημερομηνία λήξης της δημόσιας ακρόασης, ετοιμάζει και διαβιβάζει στον κύριο του έργου περίληψη των απόψεων ουσίας που υποβλήθηκαν και τις δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος. Η ομάδα μελετητών που ετοίμασε τη ΜΕΕΠ, υποβάλλουν στο Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, μέσα σε 15 ημέρες από την παραλαβή της περίληψης, έκθεση με τις θέσεις τους πάνω στις απόψεις, θέσεις και ερωτήματα που εγέρθηκαν. Κατά τη διαδικασία εξέτασης της ΜΕΕΠ, της ετοιμασίας Γνωμοδότησης και της λήψης αποφάσεων, λαμβάνονται υπόψη τα θέματα που τέθηκαν κατά τη δημόσια ακρόαση και αναφέρονται οι λόγοι για την τυχόν μη υιοθέτησή τους.

Λαμβάνοντας υπόψη τη μορφή και τις διαστάσεις του προτεινόμενου έργου, το εύρος του δημοσίου ενδιαφέροντος για το προτεινόμενο έργο, καθώς και τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές του επιπτώσεις και διαστάσεις, απαιτούμε τη διεξαγωγή δημόσιας ακρόασης, στα πλαίσια της εκπόνησης και υποβολής της επικαιροποιημένης ΜΕΕΠ, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ενημέρωση του κοινού και η συμμετοχή του στη λήψη αποφάσεων για ένα τόσο σημαντικό περιβαλλοντικό θέμα σε τοπικό επίπεδο. Το σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι στα πρακτικά της δημόσιας ακρόασης που έγινε στις 07.12.2023 στα γραφεία του Κοινοτικού Συμβουλίου Αναλιόντα δεν περιλαμβάνεται οποιοσδήποτε σχολιασμός για το βαθμό στον οποίο λήφθηκαν υπόψη τα ερωτήματα και σχόλια του ενδιαφερόμενου κοινού από την ομάδα μελετητών.

20. Προκαταρκτική τοποθέτηση και αιτιολογημένη εισήγηση προς την Περιβαλλοντική Αρχή

Κατά τη γνώμη μας, η ΜΕΕΠ και η επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ που έχουν εκπονηθεί και υποβληθεί για το προτεινόμενο έργο είναι εξαιρετικά ανεπαρκείς, καθότι παρουσιάζουν αρκετά κενά και σημαντικές ελλείψεις. Παράλληλα, δεν εντοπίζονται, δεν καταγράφονται, δεν αναλύονται και δεν εκτιμώνται επαρκώς και εγκαίρως οι άμεσες, έμμεσες και αθροιστικές (συνεργιστικές και σωρευτικές) επιπτώσεις, που αναμένεται να επιφέρει η κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου έργου τόσο στην ΑΠΜ, όσο και στην ΕΠΜ. Με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 28 («*Διαδικασία εξέτασης Μελέτης*») του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, λυπούμαστε να παρατηρήσουμε ότι η επικαιροποιημένη ΜΕΕΠ, όπως έχει υποβληθεί, δεν μπορεί να εξεταστεί, καθότι δεν λαμβάνει υπόψη και δεν εξετάζει δεόντως τα περιβαλλοντικά και κυρίως οικολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου. Επιπρόσθετα, αρκετά από τα στοιχεία που αναφέρονται στη ΜΕΕΠ είναι λανθασμένα και αρκετά από τα συμπεράσματα που περιλαμβάνονται στη ΜΕΕΠ είναι αβάσιμα. Σημειώνεται επίσης ότι, στα πλαίσια εκπόνησης της ΜΕΕΠ, δεν φαίνεται να έγινε ορθή, επαρκής και έγκαιρη χρήση κατάλληλων εργαλείων και μεθόδων ανίχνευσης, ανάλυσης και πρόβλεψης των επιπτώσεων του προτεινόμενου έργου.

Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι η Περιβαλλοντική Αρχή θα πρέπει να υποδείξει στον κύριο του προτεινόμενου έργου τις ελλειπίες, ανεπαρκείς ή/και λανθασμένες αναφορές που υπάρχουν στη ΜΕΕΠ, ζητώντας παράλληλα την κάλυψη, τη συμπλήρωση ή/και τη διόρθωση τους. Λαμβάνοντας υπόψη την πληθώρα, την έκταση και τη σοβαρότητα των συμπληρωματικών, διευκρινιστικών και διορθωτικών αναφορών που απαιτούνται, η Περιβαλλοντική Αρχή θα πρέπει να επιστρέψει τη ΜΕΕΠ στον κύριο του προτεινόμενου έργου, υποδεικνύοντας τα σοβαρά κενά όσον αφορά την ποιότητα της ΜΕΕΠ, καθώς και τα σημεία ανάλυσης που χρήζουν διευκρινίσεων ή/και προκαλούν αμφιβολίες όσον αφορά την ορθότητα της. Σε αυτά τα πλαίσια, η διαδικασία αξιολόγησης της ΜΕΕΠ και έκδοσης Γνωμοδότησης από την Περιβαλλοντική Αρχή θα πρέπει να παγοποιηθεί. Ακολούθως, ο κύριος του προτεινόμενου έργου θα πρέπει να υποβάλει στην Περιβαλλοντική Αρχή τα αναγκαία συμπληρωματικά και διευκρινιστικά στοιχεία, τα οποία θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και τις παρατηρήσεις της Περιβαλλοντικής Αρχής, ενώ παράλληλα θα πρέπει να συνοδεύονται από την αναγκαία ΜΕΟΑ και Υδρολογική Μελέτη. Η Περιβαλλοντική Αρχή θα πρέπει να υποβάλει τη ΜΕΟΑ στην Ad-hoc Επιτροπή για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ). Αφού εξεταστεί η αναγκαία ΜΕΟΑ από την Ad-hoc Επιτροπή για την ΕΟΑ και εκδοθεί η σχετική Έκθεση ΕΟΑ, τότε η Περιβαλλοντική Αρχή θα πρέπει να υποβάλει την ΜΕΕΠ στην Επιτροπή Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΕΠΕ), η οποία, αφού την παραλάβει, θα πρέπει να προχωρήσει στην τεχνική της αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις και παραστάσεις των ενδιαφερόμενων αρχών και του ενδιαφερόμενου κοινού, καθώς και τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης και της δημόσιας ακρόασης, που θα πρέπει να διεξαχθούν στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αξιολόγησης του προτεινόμενου έργου.

Με βάση το άρθρο 11 («*Αρμοδιότητες της Επιτροπής*»), εδάφιο (3) και το άρθρο 28 («*Διαδικασία εξέτασης Μελέτης*»), εδάφιο (5), του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023, η Ομάδα Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη – Ομάδα Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη διαβιβάζει αίτημα προς την Περιβαλλοντική Αρχή για την πρόσκληση και τη συμμετοχή της στη συνεδρία της ΕΕΠΕ, κατά την οποία θα παρουσιαστεί και θα εξεταστεί η ΜΕΕΠ για το προτεινόμενο έργο.

Καταλήγοντας, η Ομάδα Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη – Ομάδα Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη επιφυλάσσεται να υποβάλει την αιτιολογημένη εισήγηση και τελική τοποθέτηση της προς την Περιβαλλοντική Αρχή, όσον αφορά τη ΜΕΟΑ και τη ΜΕΕΠ για την κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου έργου, στα πλαίσια της εξέτασης των εν λόγω μελετών από την Ad-hoc Επιτροπή για την ΕΟΑ και την ΕΕΠΕ, αντίστοιχα.

Ευελπιστώντας στη θετική σας ανταπόκριση, παραμένουμε στη διάθεση σας για περαιτέρω πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,
Ομάδα Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη & Ομάδα Επηρεαζόμενων από την Κατασκευή και Λειτουργία Μεγάλης Κλίμακας Φωτοβολταϊκού Πάρκου στις Κοινότητες Λυθροδόνα, Καταλιόντα και Μαθιάτη

Στοιχεία επικοινωνίας:

Ομάδα Προστασίας Ιστορικού και Περιβαλλοντικού Πλούτου Μαθιάτη, mathiatis.hep@gmail.com

- Δρ. Θέα Χριστοφόρου, Αρχαιολόγος, 99342031, thea.christoforou@gmail.com
- Παρασκευή Χαραλάμπους, Περιβαλλοντική Μηχανικός, 99835996, charalambous.paraskevi@gmail.com
- Χρύσανθος Χαραλάμπους, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ηλεκτρομηχανολογίας, 96791959, chrys_char@hotmail.com
- Αργυρός Σολωμού, Αρχιτέκτονας, 99596042, soloar@cytanet.com.cy
- Χρίστος Χαραλάμπους, Πολιτικός Μηχανικός, 99810559, chrischaral@hotmail.com

Τεμάχια χωροθέτησης φωτοβολταϊκού πάρκου, με ισχύ παραγωγής ενέργειας 180 MW και δυναμικότητα αποθήκευσης ενέργειας 40 MW, στις κοινότητες Λυθροδόντα, Καταλιόντα και Μαθιάτη της επαρχίας Λευκωσίας									
Επαρχία	Κοινότητα	Τοποθεσία	Φύλλο / Σχέδιο	Τεμάχιο	Τμήμα / Αριθμός Εγγραφής	Εμβαδό Τεμαχίου (τ.μ.)	Πολεοδομική Ζώνη	Αξία Γενικής Εκτίμησης 01.01.2018	Αξία Γενικής Εκτίμησης 01.01.2021
Λευκωσία	Καταλιόντας	Αμμωτή	39/20	265	99/13	906,363	Άνευ Ζώνης (AZ)	€5,583,200.00	€6,380,800.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Αμμωτή	39/20	106	99/14	22,743	Άνευ Ζώνης (AZ)	€146,400.00	€168,900.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Λυθροδόντας	Αμμωτάδες	39/20 & 39/28	512	0/32502	102,844	Γεωργικής Χρήσης (Γ3)	€1,102,500.00	€1,102,500.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Μαθιάτης	Μερσινούδια	39/21	64	0/12387	13,044	Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1)	€52,200.00	€73,000.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Μαθιάτης	Μερσινούδια	39/21	60	99/236	59,533	Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1)	€142,900.00	€200,000.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Μαθιάτης	Αμμωτάδες	39/21	61	99/367	3,679	Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1)	€13,800.00	€19,300.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Μαθιάτης	Kara Suleyman	39/21 & 39/29	441	0/13310	1,298,524	85% Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1), 7.5% Γεωργικής Χρήσης (Γ3) & 7.5% Ζώνη Προστασίας Υδάτων (Ζ3)	€3,624,300.00	€3,624,300.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Αμμωτάδες	39/12	211	0/955	578,266	Άνευ Ζώνης (AZ)	€3,562,100.00	€4,071,000.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									

Λευκωσία	Καταλιόντας	Κόνιδες	39/19, 39/11 & 39/20	464	0/513	77,593	Άνευ Ζώνης (AZ)	€478,000.00	€546,300.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Αμμωτάδες	39/12	212	0/956	62,906	Άνευ Ζώνης (AZ)	€387,500.00	€442,900.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Τσιακκίληνα	39/13 & 39/21	406	99/29	15,720	Άνευ Ζώνης (AZ)	€116,700.00	€124,500.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Τσιακκίληνα	39/21	1	99/2	23,078	Άνευ Ζώνης (AZ)	€148,500.00	€171,400.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Μαθιάτης	Τσιακκίληνα	39/21	10	99/218	88,296	Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δ1)	€211,900.00	€296,700.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Κρατική χαλίτικη γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Αμμωτάδες	39/20	100	0/698	2,007	Άνευ Ζώνης (AZ)	€16,600.00	€17,700.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Catal Tepe	39/20	109	0/354	5,686	Άνευ Ζώνης (AZ)	€40,700.00	€46,900.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Κούρβελλος	39/20	113	0/749	87,961	Άνευ Ζώνης (AZ)	€541,800.00	€619,200.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Enli Tepe	39/20	114	0/353	3,011	Άνευ Ζώνης (AZ)	€21,500.00	€24,800.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Enli Tepe	39/20	115	0/351	2,342	Άνευ Ζώνης (AZ)	€16,700.00	€19,300.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Enli Tepe	39/20	116	99/11	9,365	Άνευ Ζώνης (AZ)	€67,000.00	€77,300.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Enli Tepe	39/20	117	99/10	2,342	Άνευ Ζώνης (AZ)	€16,700.00	€19,300.00
Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Enli Tepe	39/20	118	99/9	1,283	Άνευ Ζώνης (AZ)	€10,600.00	€11,300.00

Χαρακτηριστικά τεμαχίου – είδος ακινήτου: Χωράφι – ιδιωτική γη									
Λευκωσία	Καταλιόντας	Enli Tepe	39/20	119	0/656	6,355	Άνευ Ζώνης (AZ)	€62,900.00	€66,400.00
ΣΥΝΟΛΟ				22 ΤΕΜΑΧΙΑ		3,372,941 τ.μ.		€16,454,500.00	€18,123,800.00